Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

10. september 2024*

»Appel – konkurrence – misbrug af dominerende stilling – markederne for generel søgning og specialiseret søgning af produkter på internettet – afgørelse, som fastslår en overtrædelse af artikel 102 TEUF og af artikel 54 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) – misbrug gennem løftestangseffekt – konkurrence på ydelser eller konkurrencebegrænsende adfærd – den dominerende virksomhed giver fortrin til visning af resultater fra dens egen specialiserede søgetjeneste – potentielle konkurrencebegrænsende virkninger – årsagsforbindelse mellem misbrug og virkninger – bevisbyrde – et kontrafaktisk scenario – afskærmningsevne – kriteriet om den lige så effektive konkurrent«

I sag C-48/22 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 20. januar 2022,

Google LLC, Mountain View (De Forenede Stater),

Alphabet Inc., Mountain View,

ved avocate A. Bray, Rechtsanwalt T. Graf, barristers D. Gregory og H. Mostyn, M. Pickford, KC, advocaat R. Snelders og avocat C. Thomas,

appellanter,

støttet af:

Computer & Communications Industry Association, Washington (De Forenede Stater), ved advocaat J. Killick, dikigoros A. Komninos og abogado A. Lamadrid de Pablo,

intervenient i første instans,

de øvrige parter i appelsagen:

Europa-Kommissionen ved F. Castillo de la Torre, A. Dawes, N. Khan, H. Leupold og C. Urraca Caviedes, som befuldmægtigede,

sagsøgt i første instans,

* Processprog: engelsk.

støttet af:

PriceRunner International AB, Stockholm (Sverige), først ved advokaterne M. Jonson, K. Ljungström, F. Norburg, P. Scherp og H. Selander, derefter ved advokaterne K. Ljungström, F. Norburg, P. Scherp og H. Selander,

intervenient i appelsagen,

Forbundsrepublikken Tyskland,

EFTA-Tilsynsmyndigheden først ved C. Simpson, M. Sánchez Rydelski og M.-M. Joséphidès, derefter ved C. Simpson, M. Sánchez Rydelski, I.O. Vilhjálmsdóttir og M.-M. Joséphidès, som befuldmægtigede,

Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC), Bruxelles (Belgien), ved avvocata A. Fratini,

Infederation Ltd, Crowthorne (Det Forenede Kongerige), først ved solicitors S. Gartagani, K. Gwilliam og L. Hannah og A. Howard, KC, derefter ved solicitors S. Gartagani, K. Gwilliam og L. Hannah, A. Howard, KC, og advocaat T. Vinje,

Kelkoo SAS, Paris (Frankrig), ved solicitor W. Leslie og Rechtsanwalt B. Meyring,

Verband Deutscher Zeitschriftenverleger eV, Berlin (Tyskland),

Ladenzeile GmbH, tidligere Visual Meta GmbH, Berlin,

BDZV – Bundesverband Digitalpublisher und Zeitungsverleger eV, tidligere Bundesverband Deutscher Zeitungsverleger eV, Berlin,

ved Rechtsanwälte T. Höppner og P. Westerhoff,

Twenga SA, Paris, ved avocats L. Godfroid, M. Gouraud og S. Hautbourg,

intervenienter i første instans,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, L. Bay Larsen, afdelingsformændene A. Arabadjiev, E. Regan, F. Biltgen og O. Spineanu-Matei (refererende dommer) og dommerne P.G. Xuereb, L.S. Rossi, I. Jarukaitis, N. Jääskinen, N. Wahl, I. Ziemele og J. Passer,

generaladvokat: J. Kokott

justitssekretær: fuldmægtig M. Longar,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 19. september 2023,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 11. januar 2024,

afsagt følgende

Dom

1 Med appellen har Google LLC og Alphabet Inc. nedlagt påstand om ophævelse af dom afsagt af Den Europæiske Unions Ret den 10. november 2021, Google og Alphabet mod Kommissionen (Google Shopping) (T-612/17, herefter »den appellerede dom«, EU:T:2021:763), hvorved Retten annullerede artikel 1 i Kommissionens afgørelse C(2017) 4444 final af 27. juni 2017 om en procedure i henhold til artikel 102 TEUF og EØS-aftalens artikel 54 (sag AT.39740 – Google Search (Shopping)) (herefter »den omtvistede afgørelse«), for så vidt som Europa-Kommissionen heri havde fastslået, at Google og Alphabet havde overtrådt disse bestemmelser på 13 nationale markeder for generel søgning inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) på grundlag af, at der forelå konkurrencebegrænsende virkninger på disse markeder, og i øvrigt frifundet Kommissionen.

I. Baggrunden for tvisten

2 Tvistens baggrund, således som den er anført i den appellerede doms præmis 1-78, kan sammenfattes som følger.

A. Sammenhængen

3 Google er et amerikansk selskab, der er specialiseret i varer og tjenesteydelser, der knytter sig til brugen af internettet. Selskabet er hovedsageligt kendt for sin søgemaskine, som giver internetbrugerne (herefter ligeledes, alt efter sammenhængen, »brugerne« eller »forbrugerne«) mulighed for at finde og med den browser, de benytter, eller ved hjælp af links at nå de internetsider, der opfylder deres behov. Siden den 2. oktober 2015 har Google været et helejet datterselskab under Alphabet.

4 Googles søgemaskine gør det muligt at opnå søgeresultater på de sider, der kommer frem på internetbrugernes skærme. Disse resultater udvælges enten af denne maskine efter generelle kriterier, uden at de sider, hvortil de henviser, betaler Google for at komme frem (herefter »de generelle søgeresultater«), eller udvælges efter en specialiseret logik for den bestemte type søgning, der foretages (herefter »de specialiserede søgeresultater«). De specialiserede søgeresultater kan i givet fald, uden særlige skridt fra internetbrugeren, vises med de generelle søgeresultater på samme side (herefter »den eller de generelle resultatsider«) eller kan på internetbrugerens anmodning gennem Googles specialiserede søgemaskine eller efter aktivering af de links, der fremgår i bestemte områder af selskabets generelle resultatsider, vises alene. Google har udviklet forskellige specialiserede søgetjenester, eksempelvis for nyheder, lokale oplysninger og kommercielle tilbud, flyrejser eller med henblik på køb af produkter. Sidstnævnte kategori er omhandlet i nærværende sag.

5 De specialiserede søgetjenester med henblik på køb af produkter (herefter »produktsammenligningstjenesterne« eller »sammenligningstjenesterne«) sælger ikke selv produkter, men sammenligner og udvælger tilbud fra sælgere på internettet, som udbyder det søgte produkt. Ligesom de generelle søgeresultater kan de specialiserede søgeresultater være

resultater, der af og til kan kvalificeres som »organiske«, der er uafhængige af betalinger fra de internetsider, hvortil de henviser, selv om siderne er kommercielle sider. Rækkefølgen for præsentation af disse organiske resultater på resultatsiderne er ligeledes uafhængige af betalinger.

6 På Googles generelle resultatsider vises som på andre søgemaskiners resultatsider ligeledes resultater, der normalt kaldes »annoncer«, som derimod er forbundet med betalinger fra de internetsider, hvortil de henviser. Disse resultater er ligeledes knyttet til internetbrugerens søgning og adskilles fra de organiske, generelle eller specialiserede søgeresultater med eksempelvis ordene »annonce« eller »sponseret indhold«.

7 Googles generelle resultatsider kan indeholde eller har indeholdt alle de former for resultater, der er anført i nærværende doms præmis 4-6.

8 Andre søgemaskiner end Googles tilbyder eller har tilbudt generelle søgetjenester og specialiserede søgetjenester. Der findes desuden specifikke søgemaskiner til produktsammenligning.

9 Google begyndte at levere en produktsammenligningstjeneste til internetbrugerne i slutningen af 2002 i De Forenede Stater og dernæst, ca. to år senere, gradvist i visse lande i Europa. Disse produktsammenligningsresultater (herefter »produktresultaterne«) blev oprindeligt givet ved hjælp af en specialiseret søgeside, kaldet Froogle, som adskilte sig fra søgemaskinens generelle søgeside, dernæst, fra 2003 i De Forenede Stater og fra 2005 i visse lande i Europa, ligeledes fra søgemaskinens generelle søgeside. I sidstnævnte tilfælde vistes produktresultaterne samlet på generelle resultatsider i det såkaldte Product OneBox (herefter »Product OneBox«) under eller samtidig med reklamer, der fremgik øverst på eller i kanten af siden og over de generelle søgeresultater.

10 Google har anført, at selskabet fra 2007 ændrede metoden til udarbejdelse af produktresultater. Google opgav navnlig navnet Froogle til fordel for navnet Product Search for sine søgesider og specialiserede resultatsider for produktsammenligning.

11 Hvad angår de produktresultater, der vises på de generelle resultatsider, forbedrede Google indholdet af Product OneBox, der senere blev omdøbt til Product Universal (herefter »Product Universal«), ved at føje billeder til denne. Google varierede også de forskellige udfald af et klik på et resultatlink, der vistes her: Alt efter omstændighederne blev internetbrugeren som tidligere sendt videre til den passende internetside for sælgeren af det søgte produkt, eller også blev vedkommende sendt til den specialiserede resultatside Product Search for at opdage flere tilbud på samme produkt. Google skabte desuden en mekanisme, kaldet Universal Search, som, hvis der identificeredes en søgning med henblik på køb af et produkt, gjorde det muligt på den generelle resultatside at rangordne de produkter, der hørte under Product OneBox, senere Product Universal, i forhold til de generelle søgeresultater.

12 Hvad angår produktresultaterne på Googles resultatsider knyttet til betalinger indførte selskabet fra september 2010 i Europa et forbedret format for de annoncer, der alene bestod af tekst (herefter »tekstannoncer«), som hidtil var blevet vist. Fra november 2011 supplerede Google i Europa denne mulighed med direkte visning på de generelle resultatsider af annoncegrupper fra flere annoncører med billeder og priser (herefter »produktannoncer«), og som enten vistes i højre side af eller øverst på resultatsiden.

13 I 2013 ophørte Google ligeledes med at anvende Product Universal og tekstannoncerne på de generelle resultatsider i Europa. Herpå vistes herefter følgelig kun masseproduktannoncer, som blev omdøbt til »Shopping Commercial Units« eller »Shopping Units« (herefter »Shopping Units«), tekstannoncer og generelle søgeresultater. Ved at klikke på en annonce i en Shopping Unit blev internetbrugeren således fortsat sendt videre til annoncørens internetbutik. Internetbrugeren fik dermed via den generelle resultatside adgang til søgesiden og Googles specialiserede resultatside over produktsammenligning, som gav flere annoncer, end hvis vedkommende klikkede på et specifikt link øverst på Shopping Unit eller på et link, der var tilgængeligt fra den generelle navigationsmenu (fanebladet »Shopping«). Samtidig med at Google fjernede Product Universal fra sin generelle resultatside, opgav selskabet ligeledes at præsentere organiske produktresultater på sin specialiserede resultatside Product Search, som fandtes på en side, der kun indeholdt annoncer, kaldet Google Shopping.

B. Den administrative procedure

14 Den 30. november 2010 besluttede Kommissionen at indlede en procedure mod Google i henhold til artikel 2, stk. 1, i Kommissionens forordning (EF) nr. 773/2004 af 7. april 2004 om Kommissionens gennemførelse af procedurer i henhold til […] artikel [101 TEUF] og [102 TEUF] (EUT 2004, L 123, s. 18).

15 Den 13. marts 2013 vedtog Kommissionen en foreløbig vurdering i henhold til artikel 9 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i […] artikel [101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1) med henblik på eventuelt at acceptere Googles tilsagn, som imødekom denne institutions betænkeligheder.

16 Den 4. september 2014 meddelte Kommissionen Google, at den ikke kunne træffe en afgørelse om accept af tilsagnene i henhold til artikel 9 i forordning nr. 1/2003.

17 Den 15. april 2015 genoptog Kommissionen den procedure for konstatering af en overtrædelse, der er fastsat i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1/2003, og vedtog en klagepunktsmeddelelse rettet til Google, hvori denne institution foreløbigt konkluderede, at den omhandlede praksis udgjorde misbrug af en dominerende stilling og dermed var i strid med artikel 102 TEUF.

18 Den 14. juli 2016 indledte Kommissionen en procedure i forhold til Alphabet i henhold til artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 773/2004 og vedtog en supplerende klagepunktsmeddelelse rettet til Google og Alphabet.

C. Den omtvistede afgørelse

19 Den 27. juni 2017 vedtog Kommissionen den omtvistede afgørelse.

20 I første række fandt Kommissionen ved identificeringen af Googles eventuelle dominerende stilling, at de pågældende nationale produktmarkeder var dels markedet for generelle søgetjenester på internettet, dels markedet for produktsammenligningstjenester på internettet.

21 I anden række fastslog Kommissionen, at Google siden 2008 havde haft en dominerende stilling på markedet for generel søgning i alle EØS-lande, med undtagelse af Den Tjekkiske Republik, hvor selskabet kun havde haft denne stilling siden 2011. For at nå til denne konstatering støttede Kommissionen sig bl.a. på det forhold, at det i forskellige studier kunne ses, at Googles

markedsandele i mængde var meget høje og stabile. Kommissionen fremhævede desuden de lave markedsandele hos Googles konkurrenter, eksistensen af adgangshindringer til dette marked samt den omstændighed, at få internetbrugere benyttede flere generelle søgemaskiner. Den anførte, at Google havde et godt omdømme, og at internetbrugerne uafhængigt af hinanden ikke udgjorde en modstående købermagt.

22 I tredje række fandt Kommissionen, at Google fra forskellige tidspunkter, og helt tilbage fra januar 2008, havde misbrugt sin dominerende stilling på 13 nationale markeder for generel søgning i EØS ved at reducere trafikken fra sine generelle resultatsider til konkurrerende sammenligningstjenester og ved at øge trafikken til sin egen sammenligningstjeneste, hvilket kunne have haft eller sandsynligvis havde haft konkurrencebegrænsende virkninger på de 13 nationale markeder for specialiseret søgning for produktsammenligning, men også på de 13 markeder for generel søgning. De berørte lande var Belgien, Den Tjekkiske Republik, Danmark, Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien, Nederlandene, Østrig, Polen, Sverige, Det Forenede Kongerige og Norge.

23 For det første anførte Kommissionen i denne henseende i den omtvistede afgørelses afsnit 7.2, at det i det foreliggende tilfælde identificerede misbrug bestod i, at Googles egen sammenligningstjeneste var placeret og præsenteret mere gunstigt end konkurrerende sammenligningstjenester på Googles generelle resultatsider.

24 Den adfærd, som Kommissionen havde identificeret som kilde til misbrug, bestod i det væsentlige i, at Google viste sin sammenligningstjeneste på en fremtrædende og iøjnefaldende måde på sine generelle resultatsider i hertil beregnede »bokse«, uden at denne tjeneste blev underkastet de tilpasningsalgoritmer, der anvendtes på den generelle søgning, herunder algoritmen benævnt »panda«, mens konkurrerende sammenligningstjenester samtidig kun kunne vises på disse sider som generelle søgeresultater (blå links) og aldrig i et forbedret format, samtidig med at de blev nedrykket inden for klassificeringen af de generiske resultater ved hjælp af såkaldte »tilpasnings«-algoritmer. Kommissionen fremhævede, at den ikke rejste tvivl om selve de forskellige udvælgelseskriterier, som Google havde valgt, der var kvalificeret som kriterier for relevans, men derimod om den omstændighed, at de samme kriterier for placering og præsentation ikke blev anvendt på både selskabets egen sammenligningstjeneste og på de konkurrerende sammenligningstjenester. Denne institution præciserede desuden, at den ikke rejste tvivl om selve værdiansættelsen af de specialiserede produktsammenligningsresultater, som Google fandt relevante, men derimod om den omstændighed, at den samme værdiansættelse ikke blev anvendt på både selskabets egen sammenligningstjeneste og på de konkurrerende sammenligningstjenester.

25 For det andet undersøgte Kommissionen i den omtvistede afgørelses afsnit 7.2.2 værdien af mængden af trafik for produktsammenligningstjenesterne. Som led heri anførte den, at mængden af trafik i mange henseender var vigtig for en sammenligningstjenestes evne til at konkurrere.

26 For det tredje anførte Kommissionen i den omtvistede afgørelses afsnit 7.2.3, at den omhandlede praksis reducerede trafikken fra Googles generelle resultatsider til konkurrerende sammenligningstjenester og øgede trafikken fra disse sider til Googles sammenligningstjeneste. Kommissionen underbyggede denne konklusion med tre forhold. På grundlag af en analyse af internetbrugernes adfærd anførte Kommissionen indledningsvis, at de generiske resultater skabte en betydelig trafik til en internetside, når de var klassificeret i de tre til fem første resultater på den første generelle resultatside, idet internetbrugerne gav de følgende resultater ingen eller ringe

opmærksomhed, hvilke resultater ofte ikke blev vist direkte på skærmen. Kommissionen anførte, at den omhandlede praksis havde ført til et fald i trafikken fra Googles generelle resultatsider til næsten alle konkurrerende sammenligningstjenester i en betydelig periode i hvert af de 13 EØS-lande, hvori denne praksis var blevet gennemført. Endelig konstaterede Kommissionen, at nævnte praksis havde medført en forøgelse af trafikken fra Google til selskabets egen sammenligningstjeneste.

27 For det fjerde anførte Kommissionen i den omtvistede afgørelses afsnit 7.2.4, at den trafik, der blev omdirigeret ved den omhandlede praksis, tegnede sig for en stor del af trafikken til konkurrerende sammenligningstjenester, og at den ikke kunne erstattes effektivt med andre trafikkilder, der aktuelt var tilgængelige for konkurrerende sammenligningstjenester, dvs. bl.a. applikationer til mobiltelefoner, den direkte trafik, henvisninger fra andre partnerwebsteder, sociale netværk og andre generelle søgemaskiner.

28 For det femte anførte Kommissionen i den omtvistede afgørelses afsnit 7.3, at den omhandlede praksis havde potentielle konkurrencebegrænsende virkninger på de 13 nationale markeder for specialiseret søgning for produktsammenligning og på de 13 nationale markeder for generel søgning, som er omtalt i nærværende doms præmis 22. Hvad angår markederne for søgning for produktsammenligning ville denne institution godtgøre, at den omhandlede praksis kunne foranledige konkurrerende sammenligningstjenester til at indstille deres virksomhed, at denne praksis kunne have en negativ indvirkning på innovationen, og at den følgelig kunne reducere forbrugernes mulighed for at få adgang til de bedste tjenester. Markedernes konkurrencemæssige struktur blev således påvirket. Med hensyn til markederne for generel søgning skyldtes de konkurrencebegrænsende virkninger af den omhandlede praksis, at de yderligere ressourcer, der blev genereret af Googles sammenligningstjeneste fra selskabets generelle resultatsider, gav det mulighed for at styrke sin generelle søgetjeneste.

29 I den omtvistede afgørelses afsnit 7.4 tilbageviste Kommissionen appellanternes argumenter til anfægtelse af denne analyse om, at de anvendte retlige kriterier var urigtige. I denne afgørelses afsnit 7.5 tilbageviste denne institution ligeledes de begrundelser, som appellanterne havde anført for at godtgøre, at den omhandlede adfærd ikke udgjorde misbrug, og som var udledt af, at denne adfærd var objektivt nødvendig, eller at de eventuelle konkurrencebegrænsninger, som adfærden medførte, blev opvejet af effektivitetsgevinster, der var til fordel for forbrugeren.

30 I den omtvistede afgørelses artikel 1 fastslog Kommissionen følgelig, at Google og Alphabet, fra sin overtagelse af kontrollen med Google, havde tilsidesat artikel 102 TEUF og EØS-aftalens artikel 54 i de 13 lande, der er nævnt i nærværende doms præmis 22, fra forskellige datoer svarende til indførelsen af specialiserede produktresultater eller af produktannoncer på Googles generelle resultatside.

31 Kommissionen gav bl.a. Google påbud om at bringe den omhandlede praksis til ophør. Denne institution fremhævede, at selv om Google kunne efterkomme dette påbud på forskellige måder, skulle visse principper overholdes, uanset om Google måtte vælge at bevare Shopping Units eller andre søgeresultatgrupper for produktsammenligning på sine generelle resultatsider eller ej. Disse principper omfattede i det væsentlige princippet om forbud mod forskelsbehandling mellem Googles sammenligningstjeneste og de konkurrerende sammenligningstjenester. Endelig pålagde Kommissionen ved den omtvistede afgørelses artikel 2 Google en bøde på 2 424 495 000 EUR, heraf 523 518 000 EUR til solidarisk hæftelse med Alphabet.

II. Retsforhandlingerne ved Retten og den appellerede dom

32 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 11. september 2017 anlagde Google søgsmål med påstand om hel eller delvis annullation af den omtvistede afgørelse og, subsidiært, om ophævelse af eller nedsættelse af den pålagte bøde.

33 Ved kendelse afsagt af formanden for Rettens Niende Afdeling den 17. december 2018 fik Computer & Communication Industry Association (herefter »CCIA«) tilladelse til at intervenere til støtte for appellanternes påstande. Ved kendelser afsagt samme dag fik Forbundsrepublikken Tyskland, EFTA-Tilsynsmyndigheden, Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC), Infederation Ltd (herefter »Foundem«), Kelkoo SAS, Verband Deutscher Zeitschriftenverleger eV (herefter »VDZ«), Ladenzeile GmbH, tidligere Visual Meta GmbH, BDZV – Bundesverband Digitalpublisher und Zeitungsverleger eV, tidligere Bundesverband Deutscher Zeitungsverleger eV (herefter »BDZV«), og Twenga SA tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionens påstande.

34 Ved kendelse afsagt af formanden for Rettens Niende Afdeling den 11. april 2019 blev bl.a. bilag A.1 til stævningen i første instans indrømmet fortrolig behandling.

35 Ved afgørelse den 10. juli 2019 henviste Retten sagen til et udvidet dommerkollegium.

36 Til støtte for søgsmålet havde Google fremsat seks anbringender, som dette selskab fremførte således:

»Det første og det andet anbringende godtgør, at det i [den omtvistede afgørelse] med urette konkluderedes, at Google begunstigede sin egen produktsammenligningstjeneste ved at vise Product Universals og Shopping Units. Med det tredje anbringende forklares, at [den omtvistede afgørelse] er urigtig, for så vidt som det heri lægges til grund, at placeringen og visningen af Product Universals og Shopping Units omdirigerede Googles søgetrafik. Med det fjerde anbringende godtgøres det, at [den omtvistede afgørelses] spekulationer om de konkurrencebegrænsende virkninger er grundløse. Med det femte anbringende godtgøres det, at [den omtvistede afgørelse] med urette kvalificerede de kvalitative forbedringer, som konkurrence på ydelser udgør, som misbrug. Med det sjette anbringende vises det, at årsagerne til, at der blev pålagt en bøde ved [den omtvistede afgørelse], savner grundlag.«

37 Ved den appellerede dom tiltrådte Retten i det væsentlige Kommissionens analyse med hensyn til markedet for specialiseret søgning vedrørende produktsammenligning.

38 Retten fremhævede indledningsvis, at Google ikke havde bestridt, at selskabet har en dominerende stilling på de 13 nationale markeder for generel søgning i de lande, hvor selskabet efter Kommissionens opfattelse havde misbrugt en sådan stilling. Retten præciserede, at denne oplysning var en forudsætning for efterfølgende analyser.

39 I første række undersøgte Retten det femte anbringende og det første anbringendes første led vedrørende den omhandlede praksis' forenelighed med konkurrence på ydelser. For det første forkastede Retten appellanternes argumentation om, at den omhandlede praksis udgjorde kvalitative forbedringer, som henhørte under konkurrence på ydelser, og ikke kunne kvalificeres som misbrug. For det andet forkastede den appellanternes argumentation om, at Kommissionen havde krævet, at Google skulle give de konkurrerende sammenligningstjenester adgang til selskabets forbedrede tjenester uden at opfylde de betingelser, der er fastlagt i dom af

26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569). For det tredje forkastede Retten appellanternes argumentation om, at Kommissionen havde gengivet faktiske omstændigheder urigtigt, eftersom Google havde indført produktresultatgrupper for at forbedre kvaliteten af sin tjeneste og ikke for at omdirigere trafikken til sin egen produktsammenligningstjeneste.

40 I anden række undersøgte Retten det første anbringendes andet led samt det andet anbringendes første, andet og til dels tredje led om, at den omhandlede praksis ikke udgjorde forskelsbehandling. Den forkastede i denne henseende appellanternes klagepunkter om, at Kommissionen med urette havde konkluderet, at Google havde begunstiget sin egen produktsammenligningstjeneste ved at vise Product Universals og Shopping Units, samt klagepunkterne om, at de konkurrerende produktsammenligningstjenester allerede var blevet inkluderet i Shopping Units, således at der ikke kunne foreligge favorisering.

41 I tredje række undersøgte Retten det tredje og det fjerde anbringende om, at den omhandlede praksis ikke havde konkurrencebegrænsende virkninger. For det første forkastede den appellanternes argumentation om, at Kommissionen ikke havde godtgjort, at den omhandlede praksis havde medført dels et fald i trafikken fra Googles generelle resultatsider til de konkurrerende sammenligningstjenester, dels øget trafik fra Googles generelle resultatsider til selskabets egen sammenligningstjeneste. For det andet fastslog Retten, at appellanternes argumentation om, at Kommissionen havde anlagt spekulationer vedrørende den omhandlede praksis' konkurrencebegrænsende virkninger, skulle forkastes hvad angår markedet for produktsammenligningstjenester og skulle tages til følge for så vidt angår de nationale markeder for generel søgning. For det tredje forkastede Retten appellanternes argumentation om, at der var blevet set bort fra vareplatformenes rolle i analysen af virkningerne af den omhandlede praksis. For det fjerde forkastede den appellanternes argumentation om, at Kommissionen ikke havde påvist konkurrencebegrænsende virkninger, der skyldtes den omhandlede praksis, på de nationale markeder for produktsammenligningstjenester.

42 I fjerde række forkastede Retten det første anbringendes tredje led og delvist det andet anbringendes tredje led om, at der var objektive begrundelser med hensyn til visningen af Product Universals og Shopping Units.

43 Derimod fastslog Retten med hensyn til de nationale markeder for generel søgning, at Kommissionen havde støttet sig på overvejelser, der var for upræcise til at begrunde selv potentielle konkurrencebegrænsende virkninger, hvorfor appellanternes fjerde anbringendes første led om, at analysen af den omhandlede praksis' virkninger var rent spekulativ, skulle tages til følge hvad angår disse markeder.

44 Retten annullerede således alene den omtvistede afgørelse, for så vidt som Kommissionen heri havde fastslået, at Google og Alphabet havde overtrådt artikel 102 TEUF og EØS-aftalens artikel 54 på 13 nationale markeder for generel søgning inden for EØS på grundlag af, at der forelå konkurrencebegrænsende virkninger på disse markeder, og frifandt i øvrigt Kommissionen. Retten opretholdt den bøde, som Kommissionen havde pålagt appellanterne, med det fulde beløb efter udøvelse af sin fulde prøvelsesret.

III. Retsforhandlingerne for Domstolen

45 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 22. marts 2022, Google og Alphabet mod Kommissionen (C-48/22 P, EU:C:2022:207), er der i forhold til CCIA, Forbundsrepublikken Tyskland, EFTA-Tilsynsmyndigheden, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV og Twenga, som var intervenienter i første instans, blevet truffet afgørelse om fortrolig behandling af bilag 2 til det appelskrift, som appellanterne har indleveret til Domstolens Justitskontor den 2. februar 2022, idet disse intervenienter alene skulle meddeles en ikke-fortrolig udgave af dette bilag.

46 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 1. september 2022, Google og Alphabet mod Kommissionen (C-48/22 P, EU:C:2022:667), har PriceRunner International AB (herefter »PriceRunner«) fået tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionens påstande. Ved denne kendelse er der blevet truffet afgørelse om fortrolig behandling af bilag 2 til appelskriftet i forhold til PriceRunner.

47 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 1. september 2022, Google og Alphabet mod Kommissionen (C-48/22 P, EU:C:2022:668), er den af FairSearch AISBL fremsatte anmodning om at måtte intervenere til støtte for Kommissionens påstande blevet forkastet.

IV. Parternes påstande i appelsagen

48 Appellanterne har med appellen nedlagt følgende påstande:

– Den appellerede dom ophæves.

– Den omtvistede afgørelse annulleres, eller, subsidiært, sagen hjemvises til Retten.

– Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne i forbindelse med procedurerne i første instans og appellen.

– PriceRunner tilpligtes at betale omkostningerne i forbindelse med sin intervention.

49 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

– Appellen forkastes.

– Appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

50 PriceRunner har nedlagt følgende påstande:

– Appellen forkastes.

– Appellanterne tilpligtes at betale de omkostninger, som denne har afholdt.

51 CCIA har nedlagt følgende påstande:

– Den appellerede dom ophæves, for så vidt som den tiltrådte den omtvistede afgørelse.

– Den omtvistede afgørelse annulleres, eller, subsidiært, sagen hjemvises til Retten.

– Kommissionen tilpligtes at betale de omkostninger, som denne har afholdt.

52 EFTA-Tilsynsmyndigheden har nedlagt følgende påstande:

– Appellen forkastes.

– Appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

53 BEUC har nedlagt følgende påstande:

– Appellen forkastes.

– Appellanterne tilpligtes at betale de omkostninger, som denne har afholdt i forbindelse med appellen.

54 Foundem har nedlagt følgende påstande:

– Appellen afvises, idet det er åbenbart, at den ikke kan antages til realitetsbehandling, eller forkastes i sin helhed.

– Appellanterne tilpligtes at betale de omkostninger, som denne har afholdt.

55 Kelkoo har nedlagt følgende påstande:

– Appellen afvises, for så vidt som den vedrører Rettens faktiske konstateringer, og forkastes i øvrigt.

– Appellanterne tilpligtes at betale de omkostninger, som denne har afholdt.

56 VDZ, Ladenzeile og BDZV har nedlagt følgende påstande:

– Appellen forkastes i sin helhed.

– Appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne, herunder de omkostninger, som disse har afholdt.

57 Twenga har nedlagt følgende påstande:

– De af appellanterne fremsatte anbringender forkastes.

– Den appellerede dom stadfæstes.

– Den omtvistede afgørelse tiltrædes.

– Appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

58 I retsmødet den 19. september 2023 har appellanterne som svar på et spørgsmål fra Domstolen præciseret, at de alene har nedlagt påstand om ophævelse af den appellerede dom, for så vidt som Retten frifandt Kommissionen i deres søgsmål i første instans, hvilket er blevet indført i retsmøderapporten. Appellanterne har således frafaldet appellen, for så vidt som denne vedrørte den del af den appellerede dom, hvorved Retten tog deres påstand til følge.

V. Om appellen

59 Til støtte for appellen har appellanterne fremsat fire anbringender. Det første anbringende vedrører en retlig fejl, for så vidt som Retten bekræftede den omtvistede afgørelse, selv om denne afgørelse ikke opfyldte det fornødne retlige kriterium for at konstatere en forpligtelse til at give de konkurrerende sammenligningstjenester adgang. Det andet anbringende vedrører en retlig fejl, for så vidt som Retten tiltrådte den omtvistede afgørelse, selv om denne afgørelse ikke havde identificeret en adfærd, der fraveg konkurrence på ydelser. Det tredje anbringende vedrører Rettens fejl ved undersøgelsen af årsagsforbindelsen mellem det angivelige misbrug og de sandsynlige virkninger. Med det fjerde anbringende gøres det gældende, at Retten begik en fejl, for så vidt som den fastslog, at Kommissionen ikke skulle undersøge, om adfærden kunne afskærme lige så effektive konkurrenter.

A. Om formaliteten

60 Foundem har gjort gældende, at appellen skal afvises, idet det er åbenbart, at den ikke kan antages til realitetsbehandling. Denne intervenient har i det væsentlige gjort gældende, at appellanterne, uden at de åbent har anfægtet de faktiske omstændigheder, som er fastlagt i den appellerede dom, har søgt at erstatte disse med deres egen version af disse faktiske omstændigheder, som er i strid med Rettens konstateringer. Denne vildledende fremlæggelse og urigtige gengivelse af de faktiske omstændigheder påvirker alle fire appelanbringender, eftersom de retlige argumenter, som er fremført til støtte for disse, er støttet på faktuelle unøjagtigheder.

61 Det skal i denne henseende bemærkes, at en appel i henhold til artikel 256, stk. 1, TEUF og artikel 58, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol er begrænset til retsspørgsmål. Det er alene Retten, der har kompetence til at fastlægge og bedømme de relevante faktiske omstændigheder såvel som til at vurdere bevismaterialet. Bedømmelsen af disse faktiske omstændigheder og beviser er således ikke et retsspørgsmål, der som sådan kan efterprøves af Domstolen under en appelsag, medmindre disse omstændigheder og beviser er blevet urigtigt gengivet (dom af 12.1.2023, Lietuvos geležinkeliai mod Kommissionen, C-42/21 P, EU:C:2023:12, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

62 Den omstændighed, at appellanterne har støttet den retlige argumentation, som er fremført inden for rammerne af deres appel, på en urigtig gengivelse af de faktiske omstændigheder, der er fastlagt i den appellerede dom, skal dermed vurderes som led i undersøgelsen af appellens realitet. Kritikken af en vildledende fremlæggelse af de fastslåede omstændigheder, der er fastlagt i den appellerede dom, uden at disse faktiske omstændigheders realitet imidlertid anfægtes, kan, selv om denne kritik måtte være velbegrundet, desuden ikke føre til, at appellen afvises.

63 I det foreliggende tilfælde identificeres i appelskriftet i øvrigt med tilstrækkelig præcision i hvert af anbringenderne de kritiserede præmisser i den appellerede dom, og appelskriftet anfører grundene til, at disse præmisser efter appellanternes opfattelse er behæftet med retlige fejl, hvilket dermed gør det muligt for Domstolen at foretage sin legalitetskontrol.

64 Det følger af ovenstående betragtninger, at denne appel kan antages til realitetsbehandling.

B. Om realiteten

1. Det første anbringende

a) Parternes argumenter

65 Med det første anbringende, som består af to led, har appellanterne, støttet af CCIA, foreholdt Retten, at den tiltrådte den omtvistede afgørelse, selv om Kommissionen ikke havde godtgjort, at de fornødne betingelser for at fastlægge en leveringspligt, som er fastsat i retspraksis og omtalt i den appellerede doms præmis 213, 215 og 216, var opfyldt.

66 I denne henseende har appellanterne gjort gældende, at Google i det væsentlige er blevet kritiseret for ikke at have givet de konkurrerende sammenligningstjenester adgang til hertil beregnede »bokse«, som er placeret synligt i resultaterne på selskabets generelle resultatside, og som ikke ville blive nedrykket med algoritmer som Panda.

67 Med det første anbringendes første led har appellanterne foreholdt Retten, at den i den appellerede doms præmis 224-228 ulovligt erstattede Kommissionens vurdering i den omtvistede afgørelse med sin egen vurdering, hvorefter de fornødne betingelser for at godtgøre en leveringspligt var opfyldt. Retten fastslog nemlig, at Googles generelle resultatsider havde kendetegn, der gjorde, at de mindede om en nødvendig facilitet (præmis 224), at Kommissionen konstaterede, at Googles trafik var uundværlig for de konkurrerende sammenligningstjenester (præmis 227), og at denne institution konstaterede en risiko for fjernelse af enhver konkurrence (præmis 228). Den omtvistede afgørelse indeholdt ikke sådanne konstateringer, således som Retten i øvrigt selv bekræftede i den appellerede doms præmis 223, da den anførte, at Kommissionen ikke havde henvist til kriterierne for leveringspligt.

68 Med det første anbringendes andet led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl i den appellerede doms præmis 229-249, for så vidt som den fastslog, at Kommissionen med henblik på at konstatere et angiveligt misbrug ikke var forpligtet til at anvende det kriterium, der er fastsat i præmis 41 i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569).

69 I denne henseende har appellanterne gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 220, 229 og 287 identificerede det angivelige misbrug som i det væsentlige at være Googles tilsidesættelse af sin pligt til at give adgang. I den nævnte doms præmis 229 fastslog Retten imidlertid, at den omtvistede praksis i sine centrale elementer adskilte sig fra den leveringsnægtelse, som var omhandlet i den sag, der gav anledning til dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569).

70 Med det første klagepunkt har appellanterne foreholdt Retten, at den i den appellerede doms præmis 237-240 fastslog, at denne sag skulle adskilles fra en sag om leveringsnægtelse, eftersom den vedrørte »forskellig behandling«. En sag om leveringsnægtelse er nemlig en særlig type sag om forskellig behandling, eftersom den indebærer, at den pågældende virksomhed bevarer et aktiv til egen fordel, samtidig med at den nægter at levere dette til sine konkurrenter.

71 Appellanterne har anført, at det problem, der er identificeret i det foreliggende tilfælde, var tilstedeværelsen af anlæg, der bestod af »bokse«, som de konkurrerende sammenligningstjenester ikke havde adgang til, og den omstændighed, at dette anlæg var mere iøjnefaldende hvad angår placering, kendetegn og fraværet af nedrykning end de anlæg, som disse sammenligningstjenester rent faktisk var blevet tilbudt »adgang« til, således som det fremgår af den af Retten anvendte ordlyd i den appellerede doms præmis 219 og 243, dvs. præsentationen af de generiske resultater. Beskrivelsen af det angivelige misbrug som en kombination af flere former for praksis, nemlig visning af resultaterne fra Googles sammenligningstjeneste i synlige »bokse« og visning af resultaterne fra de konkurrerende sammenligningstjenester i de generiske resultater, som kan nedrykkes, er blot en anden måde at udtrykke den omstændighed, at Google behandlede resultaterne fra sin egen sammenligningstjeneste og dem fra de konkurrerende sammenligningstjenester forskelligt, eftersom dette selskab ikke gav sidstnævnte adgang til »bokse«. I modsætning til, hvad Retten fastslog i den appellerede doms præmis 232, er den pågældende forskellige behandling følgelig ikke en »udefrakommende praksis«, der adskiller sig fra adgangen.

72 Med det andet klagepunkt har appellanterne gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 177, 219 og 243 foretog en ulovlig og urigtig beskrivelse af den omtvistede afgørelse, som om den vedrørte betingelserne for Googles levering af sin generelle søgetjeneste ved adgang til de generelle resultatsider, frem for forpligtelsen til at give adgang til et særskilt anlæg.

73 For det første »omskrev« Retten den omtvistede afgørelse ved i den appellerede doms præmis 219 at fastslå, at »i modsætning til, hvad Kommissionen har anført«, vedrørte det foreliggende tilfælde betingelserne for Googles levering af sin generelle søgetjeneste ved adgang til de konkurrerende sammenligningstjenesters generelle resultatsider, mens en sådan konstatering ikke fremgår af denne afgørelse.

74 For det andet foretog Retten ved at beskrive den foreliggende sag således, at den vedrørte betingelserne for levering, en urigtig retlig kvalificering af denne. Denne sag vedrører nemlig ikke betingelserne for levering, dvs. de forretningsmæssige vilkår, på hvilke en virksomhed stiller sine varer eller tjenesteydelser til rådighed, efter at den har valgt at forsyne en anden virksomhed hermed. Den omhandlede infrastruktur er endvidere ikke hele Googles generelle resultatside. Det fremgår tværtimod af den omtvistede afgørelse, at »boksene« er et særskilt anlæg med egen teknisk infrastruktur, og at Google er blevet kritiseret for ikke at have givet de konkurrerende sammenligningstjenester adgang til disse »bokse«. Den omstændighed, at Google gav de konkurrerende sammenligningstjenester adgang til sine generiske resultater, ændrer intet herved. Som i alle sager om leveringspligt angår spørgsmålet i det foreliggende tilfælde dermed en virksomheds ret til at vælge, hvem der har adgang til et bestemt anlæg. På denne baggrund er henvisningen i den appellerede doms præmis 234-236 og 239 til retspraksis vedrørende praksis med indsnævring af marginerne irrelevant.

75 Med det tredje klagepunkt har appellanterne gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 232 og 233 med urette forkastede kriteriet om leveringspligten med den begrundelse, at konkurrenten ikke udtrykkeligt havde anmodet om adgang, og at den dominerende virksomhed ikke udtrykkeligt havde nægtet denne. For det første begik Retten en retlig fejl, eftersom det i retspraksis ikke kræves, at der foreligger en anmodning om adgang og en udtrykkelig nægtelse af adgang. For det andet er Rettens formalistiske tilgang i strid med den retlige og økonomiske logik bag leveringspligten. Det skal afgøres, om nærværende sag opfylder de retlige betingelser for pålæggelse af en sådan pligt, som er et indgreb i grundlæggende frihedsrettigheder og en undtagelse til konkurrencen i en markedsøkonomi. Spørgsmålet, om der foreligger en udtrykkelig

anmodning, er derimod uden betydning. For det tredje afviger Rettens ræsonnement fra den omtvistede afgørelse, som konstaterede en anmodning om og nægtelse af adgang til Shopping Units.

76 Med det fjerde klagepunkt har appellanterne foreholdt Retten, at den i den appellerede doms præmis 240 forkastede kriteriet om leveringspligten med den begrundelse, at den kvalificerede den omhandlede adfærd, dvs. at Google behandlede resultaterne fra selskabets sammenligningstjeneste og resultaterne fra de konkurrerende sammenligningstjenester forskelligt, som »aktiv«. Ved den omtvistede afgørelse påtales den »passive« mangel på at give andre sammenligningstjenester samme adgang som den, der gives Googles sammenligningstjeneste. Appellanterne har anført, at den omstændighed, at adfærden kvalificeres som »aktiv« eller »passiv«, er uden betydning for at sondre mellem nærværende sag og sager om leveringsnægtelse generelt.

77 Med det femte klagepunkt har appellanterne anfægtet Rettens betragtninger i den appellerede doms præmis 246, hvorved den lagde til grund, at den omtvistede afgørelses korrigerende foranstaltninger ikke var relevante for at vurdere arten af det angivelige misbrug. Kommissionen identificerede kun to foranstaltninger for at bringe misbruget til ophør, idet Google enten kunne indgå aftaler med konkurrerende sammenligningstjenester for at give dem samme adgang til sine »bokse« som den, som dette selskabs sammenligningstjeneste rådede over, eller fjerne visningen af disse »bokse«. Den omtvistede afgørelse tilsigtede således klart at afhjælpe den bekymring, der skyldtes, at Google nægtede at give adgang til en infrastruktur, selv om dette selskab var retligt forpligtet til at give denne.

78 Kommissionen, PriceRunner, EFTA-Tilsynsmyndigheden, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV og Twenga har bestridt appellanternes argumentation og gjort gældende, at det første appelanbringende skal afvises eller forkastes som irrelevant eller ugrundet. Dette anbringende er navnlig støttet på den urigtige antagelse, at den adfærd, der blev påtalt i den omtvistede afgørelse, som bekræftet ved den appellerede dom, alene bestod i, at Google synligt viste resultaterne fra sin egen sammenligningstjeneste og nægtede at give de konkurrerende sammenligningstjenester adgang til et særskilt anlæg, som angiveligt bestod af »bokse«, nemlig Products Universals og derefter Shopping Units.

b) Domstolens bemærkninger

1) Det første anbringendes andet led

79 Med det første anbringendes andet led, som skal behandles først, har appellanterne kritiseret den appellerede doms præmis 229-249 med den begrundelse, at Retten ved at nægte at anvende de betingelser, der er fastsat i præmis 41 i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), på den foreliggende sag lagde et urigtigt retligt kriterium til grund med henblik på at vurdere, om der forelå misbrug af dominerende stilling.

80 I denne henseende fastslog Retten i den appellerede doms præmis 229, at selv om den omhandlede praksis ikke var løsrevet fra problematikken om adgang, adskilte denne praksis sig imidlertid i sine centrale elementer fra den leveringsnægtelse, som var omhandlet i den sag, der gav anledning til dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), hvilket begrundede Kommissionens afgørelse om at betragte denne praksis på grundlag af andre betingelser end dem, der var anført i denne sag.

81 I den appellerede doms præmis 230 og 231 præciserede Retten nemlig, at ethvert problem med hel eller delvis adgang som i det foreliggende tilfælde ikke nødvendigvis indebar, at de betingelser, der er fastsat i denne dom, fandt anvendelse, navnlig, således som Kommissionen anførte i den omtvistede afgørelse, når den omhandlede praksis består i en selvstændig adfærd, der i sine centrale elementer adskiller sig fra en leveringsnægtelse, selv om den kan have de samme udelukkelsesvirkninger.

82 I den appellerede doms præmis 232 og 233 forklarede Retten i det væsentlige, at en leveringsnægtelse, som begrunder anvendelsen af de betingelser, der er fastsat i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), forudsætter dels en udtrykkelig karakter, dvs., at der foreligger en anmodning eller under alle omstændigheder et ønske om at få adgang og en hertil svarende nægtelse, dels at den påtalte adfærd i det væsentlige består i en nægtelse som sådan og ikke i en udefrakommende praksis som navnlig en anden form for misbrug gennem løftestangseffekt. Retten anførte, at fraværet af en sådan udtrykkelig leveringsnægtelse udelukker, at praksis kvalificeres som leveringsnægtelse, hvor denne praksis, selv om den i sidste ende kan medføre en implicit adgangsnægtelse, henset til sine centrale elementer, der efter selve deres art fraviger konkurrence på ydelser, udgør en selvstændig overtrædelse af artikel 102 TEUF.

83 I den appellerede doms præmis 234 tilføjede Retten, at selv om enhver eller i hvert fald størstedelen af »udelukkelsespraksis« kan udgøre implicitte leveringsnægtelser, eftersom de tilsigter at vanskeliggøre adgangen til markedet, kan dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), ikke anvendes på alle disse former for praksis, idet ordlyden og formålet med artikel 102 TEUF, hvis rækkevidde ikke er begrænset til misbrug vedrørende varer og tjenesteydelser, der er »uundværlige« som omhandlet i denne dom, ellers ville blive tilsidesat.

84 I den appellerede doms præmis 235 anførte Retten, at det i flere sager, som vedrørte problemstillinger om adgang til en tjenesteydelse såsom praksis med indsnævring af marginerne, ikke var blevet krævet, at betingelsen om uundværlighed blev godtgjort. I denne henseende fastslog Retten i den appellerede doms præmis 236, at det af dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), ikke kan udledes, at de nødvendige betingelser med henblik på at fastslå, at en leveringsnægtelse er udtryk for misbrug, nødvendigvis skal finde anvendelse i forbindelse med vurderingen af misbrug som følge af en adfærd, som har bestået i at levere tjenester eller sælge varer på ufordelagtige vilkår eller vilkår, som køberen ikke kunne være interesseret i, idet en sådan adfærd i sig selv kan udgøre en selvstændig form for misbrug, som er forskellig fra en leveringsnægtelse.

85 I den appellerede doms præmis 237-241 fastslog Retten nærmere bestemt, at det foreliggende tilfælde ikke vedrørte Googles simple ensidige nægtelse af at levere de konkurrerende virksomheder en tjenesteydelse, der er nødvendig for at konkurrere på et tilstødende marked, men en forskellig behandling, der er i strid med artikel 102 TEUF. Retten anførte, at den omtvistede praksis var af »aktiv« karakter, hvilket kom til udtryk i positive handlinger med forskelsbehandling mellem Googles sammenligningstjeneste og de konkurrerende sammenligningstjenester, og at denne praksis var en selvstændig form for misbrug gennem løftestangseffekt på grundlag af et marked, der domineres og er kendetegnet ved strenge adgangshindringer, nemlig markedet for generelle søgetjenester. Ifølge Retten havde Kommissionen dermed ikke pligt til at godtgøre, at de betingelser, der er fastsat i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), var opfyldt, for at den kunne konstatere et misbrug af dominerende stilling.

86 I den appellerede doms præmis 242-247 forkastede Retten bl.a. Googles argument om, at den omtvistede afgørelse i det væsentlige pålagde selskabet at overdrage et aktiv med en værdi, nemlig pladsen afsat til søgeresultaterne. Retten forklarede, at forpligtelsen for en virksomhed, der misbruger sin dominerende stilling, til at afstå aktiver, indgå aftaler eller give adgang til sin tjeneste på betingelser, der ikke udgør forskelsbehandling, ikke nødvendigvis indebærer, at de kriterier, der blev fastlagt i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), anvendes. Der kan nemlig ikke være nogen automatisk forbindelse mellem kriterierne for den retlige kvalificering af misbrug og de korrigerende foranstaltninger, som kan afhjælpe dette. Retten tilføjede, at den omstændighed, at en af måderne, hvorpå misbruget kan bringes til ophør, bestod i at give konkurrenterne mulighed for at fremgå af de »bokse«, som vistes øverst på Googles resultatside, ikke indebar, at dette misbrug skulle afgrænses til visningen af disse »bokse«, og at betingelserne for at identificere misbrug skulle fastlægges under hensyn til denne omstændighed alene.

87 Med henblik på at vurdere, om disse betragtninger er behæftet med en retlig fejl, således som appellanterne har gjort gældende, skal det bemærkes, at artikel 102 TEUF, for så vidt som samhandelen mellem medlemsstater herved kan påvirkes, forbyder, at en eller flere virksomheder misbruger en dominerende stilling på det indre marked eller en væsentlig del heraf. Denne artikel har til formål at forhindre, at konkurrencen påvirkes til skade for almenheden, de enkelte virksomheder og forbrugerne, ved at bekæmpe, at virksomheder, der har en dominerende stilling, udviser en adfærd, der begrænser konkurrence på ydelser, og som dermed kan påføre forbrugerne direkte skade, eller som hindrer eller fordrejer denne konkurrence og dermed indirekte kan forvolde dem skade (dom af 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, præmis 124 og den deri nævnte retspraksis).

88 En sådan adfærd er en adfærd, som på et marked, hvor konkurrencegraden allerede er svækket netop som følge af tilstedeværelsen af en eller flere dominerende virksomheder, idet der anvendes metoder, der adskiller sig fra dem, der regulerer konkurrence på ydelser mellem virksomheder, skaber hindringer for opretholdelsen af den grad af konkurrence, der findes på markedet, eller for udviklingen af denne konkurrence (dom af 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, præmis 125 og den deri nævnte retspraksis).

89 Hvad angår en praksis, der består i at nægte at give adgang til en infrastruktur, som en dominerende virksomhed har udviklet til brug for sine egne aktiviteter, og som indehaves af denne, fremgår det af Domstolens praksis, at en sådan nægtelse kan udgøre et misbrug af en dominerende stilling, ikke alene fordi denne nægtelse medførte, at enhver konkurrence på det pågældende marked blev udelukket for den adgangssøgende virksomheds vedkommende, og ikke kunne begrundes ud fra objektive forhold, men også, at infrastrukturen i sig selv var absolut nødvendig for udøvelsen af den pågældendes virksomhed i den forstand, at der ikke fandtes noget reelt eller potentielt alternativ til denne infrastruktur (jf. i denne retning dom af 26.11.1998, Bronner, C-7/97, EU:C:1998:569, præmis 41, og af 12.1.2023, Lietuvos geležinkeliai mod Kommissionen, C-42/21 P, EU:C:2023:12, præmis 79 og den deri nævnte retspraksis).

90 Indførelsen af disse betingelser i præmis 41 i dom af 26. november 1998, Bronner, (C-7/97, EU:C:1998:569), var begrundet i de særlige omstændigheder i denne sag, som bestod i, at en dominerende virksomhed nægtede at give en konkurrent adgang til en infrastruktur, som den havde udviklet til brug for sin egen aktivitet, idet enhver anden adfærd blev udelukket (dom af 25.3.2021, Deutsche Telekom mod Kommissionen, C-152/19 P, EU:C:2021:238, præmis 45, og af 12.1.2023, Lietuvos geležinkeliai mod Kommissionen, C-42/21 P, EU:C:2023:12, præmis 80).

91 Konstateringen af, at en dominerende virksomhed har misbrugt sin stilling som følge af en nægtelse af at kontrahere med en konkurrent, medfører nemlig, at virksomheden er tvunget til at kontrahere med konkurrenten. En sådan forpligtelse er imidlertid et særligt stort indgreb i den dominerende virksomheds kontraheringsfrihed og ejendomsret, når en virksomhed, selv en dominerende virksomhed, principielt frit kan nægte at indgå aftale og udnytte den infrastruktur, den har udviklet til egne formål (dom af 25.3.2021, Deutsche Telekom mod Kommissionen, C-152/19 P, EU:C:2021:238, præmis 46).

92 I det foreliggende tilfælde har appellanterne gjort gældende, at Retten, selv om den i den appellerede doms præmis 220, 229 og 287 identificerede det angivelige misbrug med en ordlyd, som godtgør, at det reelt skulle afklares, om Google er underlagt en forpligtelse til at give de konkurrerende sammenligningstjenester adgang til en sådan infrastruktur, i den nævnte doms præmis 229 og 240 med urette fastslog, at Googles praksis i sine centrale elementer adskilte sig fra en nægtelse af adgang som den, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), og at de i denne dom fastsatte betingelser dermed ikke fandt anvendelse på denne praksis.

93 Med det første og det andet klagepunkt har appellanterne bl.a. foreholdt Retten, at den fastslog, at nærværende sag vedrørte »forskellig behandling« hvad angår betingelserne for Googles levering af sin generelle søgetjeneste ved adgang til de generelle resultatsider, frem for en forpligtelse til at give adgang til et særskilt anlæg, der bestod af hertil beregnede »bokse«, som var placeret synligt på resultatsiderne, som havde de samme funktioner med forbedret visning, og som ikke kunne nedrykkes med algoritmer som Panda.

94 I første række skal det i denne henseende bemærkes, at appellanterne har foretaget en urigtig læsning af den appellerede doms præmis 220, 229 og 287.

95 I den appellerede doms præmis 220 anførte Retten ganske vist, at det »foreholdtes Google [...], at selskabet ikke gav de konkurrerende sammenligningstjenester mulighed for at opnå en placering og visning, der svarer til det, der gælder for selskabets egen sammenligningstjeneste«. I den nævnte doms præmis 229 anførte Retten, at »den omhandlede praksis, som Google har gjort gældende, ikke er løsrevet fra problematikken om adgang«. I nævnte doms præmis 287 fastslog den, at »resultaterne fra de konkurrerende sammenligningstjenester, selv om de er særligt relevante for internetbrugeren, aldrig [kan] behandles på samme måde som resultaterne fra Googles sammenligningstjeneste, hverken med hensyn til deres placering, idet de som følge af selve deres kendetegn vil have tendens til at blive nedrykket ved tilpasningsalgoritmerne, og idet »boksene« er forbeholdt resultaterne fra Googles sammenligningstjeneste, eller med hensyn til deres præsentation, idet de forbedrede skrifttyper og billeder ligeledes er forbeholdt Googles sammenligningstjeneste«.

96 I modsætning til, hvad appellanterne har gjort gældende, identificerede Retten i den appellerede doms præmis 220, 229 og 287 imidlertid på ingen måde det angivelige misbrug med en ordlyd, som godtgør, at det reelt skulle afklares, om Google i sidste ende var underlagt en forpligtelse til at give adgang til »bokse«, dvs. Products Universals og senere Shopping Units.

97 Det fremgår nemlig af selve ordlyden af disse præmisser samt den sammenhæng, hvori de indgår, bl.a. den appellerede doms præmis 219-229 og 288, at Google blev foreholdt, at selskabet ikke havde givet de sammenligningstjenester, der konkurrerede med selskabets egen sammenligningstjeneste, mulighed for på dets generelle resultatsider at opnå en synlighed, der svarede til den, som sidstnævnte havde, og følgelig at selskabet ikke sikrede ligebehandling af sin

egen sammenligningstjeneste og de konkurrerende sammenligningstjenester. Den adfærd, som Google blev foreholdt, bestod, således som Retten anførte i den nævnte doms præmis 187 og 261, nærmere bestemt i kombinationen af to former for praksis, nemlig for det første den mere gunstige placering og præsentation af selskabets egne specialiserede resultater på dets generelle resultatsider end af de konkurrerende sammenligningstjenesters resultater, og for det andet den samtidige nedrykning ved tilpasningsalgoritmer af de konkurrerende sammenligningstjenesters resultater.

98 Eftersom appellanterne ligeledes har påberåbt sig relevansen af de korrigerende foranstaltninger, som var fastsat i den omtvistede afgørelse, er det i øvrigt tilstrækkeligt at bemærke, at disse foranstaltninger ikke pålagde Google at give adgang til »bokse«. Det fremgår nemlig af den appellerede doms præmis 71 og 221, at Kommissionen gav Google påbud om at bringe den foreholdte adfærd til ophør, idet den fremhævede, at selv om Google kunne efterkomme dette påbud på forskellige måder, skulle gennemførelsesforanstaltningerne sikre, at Google ikke behandlede de konkurrerende produktsammenligningstjenester »mindre gunstigt« end sin egen produktsammenligningstjeneste på sine generelle resultatsider, og at alle gennemførelsesforanstaltninger skulle underkaste Googles produktsammenligningstjeneste de »samme fremgangsmåder og metoder« for placering og præsentation som dem, der anvendtes på de konkurrerende produktsammenligningstjenester.

99 Det ses således af den appellerede doms beskrivelse af den omhandlede adfærd, at denne adfærd vedrørte placering og præsentation, som udgjorde forskelsbehandling, på de generelle resultatsider på Googles generelle søgetjeneste og ikke adgangen til »bokse«.

100 I den appellerede doms præmis 177 anførte Retten således bl.a., at den pågældende infrastruktur var Googles generelle resultatsider, som skabte trafik til andre internetsider, herunder konkurrerende sammenligningstjenester, og at denne infrastruktur principielt var åben.

101 I den appellerede doms præmis 219 og 243 anførte Retten desuden, at sagen vedrørte betingelserne for Googles levering af sin generelle søgetjeneste ved adgang for de konkurrerende sammenligningstjenester til de generelle resultatsider.

102 Efter i den appellerede doms præmis 220 og 221 at have gengivet indholdet af 662. og 699. betragtning samt 700. betragtning, litra c), til den omtvistede afgørelse fastslog Retten i den nævnte doms præmis 222, at denne afgørelse vedrørte lige adgang for Googles sammenligningstjeneste og de konkurrerende sammenligningstjenester til Googles generelle resultatsider uanset de pågældende resultaters art – generiske resultater, Product Universals eller Shopping Units – og således faktisk tilsigtede, at de konkurrerende sammenligningstjenester blev indrømmet adgang til Googles generelle resultatsider med en lige så synlig placering og præsentation som dette selskabs sammenligningstjeneste.

103 Det står således fast, at Retten ved i den appellerede doms præmis 229 at anføre, at den omhandlede praksis »ikke er løsrevet fra problematikken om adgang«, ikke henviste til de konkurrerende sammenligningstjenesters adgang til »bokse«, men til deres adgang til Googles generelle resultatsider på vilkår uden forskelsbehandling.

104 I anden række kan det ikke hævdes, at Retten i den appellerede doms præmis 219 satte sin egen vurdering i stedet for Kommissionens vurdering i den omtvistede afgørelse. Rettens beskrivelse af den omhandlede adfærd er nemlig blot en metode til at beskrive den omstændighed, at Google er blevet kritiseret for en mere gunstig placering og præsentation på Googles generelle resultatsider

af selskabets egen sammenligningstjeneste i forhold til konkurrerende sammenligningstjenester, hvilket er anført flere gange i den omtvistede afgørelse og i den appellerede dom med minimale variationer i den anvendte formulering.

105 I tredje række kan appellanternes argument om, at »boksene« er et særskilt anlæg i forhold til Googles generelle resultatsider – således at Retten burde have fastslået, at det i det foreliggende tilfælde skulle afklares, om det var berettiget at pålægge Google at give de konkurrerende sammenligningstjenester adgang til dette anlæg – ikke tages til følge. Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 114 og 115 i forslaget til afgørelse, udgør »boksene«, selv om de promoveres på Googles generelle resultatside, nemlig ikke en infrastruktur. som er særskilt for denne side forstået som en selvstændig resultatside.

106 Det står endvidere fast, at de sammenligningstjenester, som konkurrerede med Googles sammenligningstjeneste, havde adgang til dette selskabs generelle søgetjeneste og de generelle resultatsider. Google er således på ingen måde blevet foreholdt, at selskabet nægtede denne adgang.

107 Den ulempe, som de sammenligningstjenester, der konkurrerer med Google, oplever ved kombinationen af de to former for omhandlet praksis – nemlig for det første den mere gunstige placering og præsentation af dette selskabs egne specialiserede resultater på dets generelle resultatsider end af de konkurrerende sammenligningstjenesters resultater og for det andet den samtidige nedrykning ved tilpasningsalgoritmer af de konkurrerende sammenligningstjenesters resultater – vedrører dermed betingelserne for adgang til Googles generelle resultatside og ikke adgangen til en angiveligt særskilt infrastruktur, som består af »bokse«.

108 I fjerde række fandt Kommissionen i den omtvistede afgørelse, således som Retten i det væsentlige anførte i den appellerede doms præmis 223, 237 og 240, at Google med en kombination af disse to former for adfærd på markedet, og således ved forskelsbehandling mellem sin egen produktsammenligningstjeneste og de konkurrerende sammenligningstjenester på sine generelle søgesider anvendte sin dominerende stilling på markedet for generel søgning, der er kendetegnet ved strenge adgangshindringer, som løftestang for at fremme sin egen sammenligningstjeneste på markedet for produktsammenligningstjenester, idet denne adfærd førte til en potentiel eller aktuel udelukkelse af konkurrencen på markedet i efterfølgende led.

109 I betragtning af denne omstændighed fastslog Retten i den appellerede doms præmis 229 og 240, at Kommissionen ikke havde pligt til at godtgøre, at de betingelser, der er fastsat i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), som er omtalt i nærværende doms præmis 89, var opfyldt, for at den kunne konstatere en overtrædelse på grundlag af den fastlagte praksis, for så vidt som denne praksis i sine centrale elementer adskiller fra en nægtelse som den, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til denne dom, og dermed er en selvstændig form for misbrug gennem løftestangseffekt.

110 Som nævnt i nærværende doms præmis 90 følger det af retspraksis efter dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), at indførelsen af de betingelser, der er omtalt i den nævnte doms præmis 41, var begrundet i de særlige omstændigheder i den sag, der gav anledning til nævnte dom, og som bestod i, at en dominerende virksomhed nægtede at give en konkurrent adgang til en infrastruktur, som den havde udviklet til brug for sin egen aktivitet, idet enhver anden adfærd blev udelukket.

111 Når en dominerende virksomhed giver adgang til sin infrastruktur, men undergiver denne adgang eller levering af tjenesteydelser eller salg af varer urimelige vilkår, finder de betingelser, som Domstolen har opstillet i præmis 41 i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), derimod ikke anvendelse. Når adgangen til en sådan infrastruktur, eller til en tjenesteydelse eller et input, er absolut nødvendig for at gøre det muligt for den dominerende virksomheds konkurrenter at operere på et efterfølgende marked på en rentabel måde, er det ganske vist så meget desto mere sandsynligt, at urimelig praksis på dette marked i det mindste vil have potentielle konkurrencebegrænsende virkninger og vil udgøre misbrug som omhandlet i artikel 102 TEUF. Hvad angår andre former for praksis end nægtelse af adgang er fraværet af en sådan absolut nødvendighed ikke i sig selv afgørende for undersøgelsen af en adfærd, der potentielt kan udgøre misbrug fra en dominerende virksomheds side (domme af 25.3.2021, Deutsche Telekom mod Kommissionen, C-152/19 P, EU:C:2021:238, præmis 50, og Slovak Telekom mod Kommissionen, C-165/19 P, EU:C:2021:239, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).

112 Selv om en sådan adfærd kan udgøre en form for misbrug, når den kan skabe i det mindste potentielle konkurrencebegrænsende virkninger eller endog udelukkelsesvirkninger på de pågældende markeder, kan adfærden nemlig ikke sidestilles med en ren og simpel nægtelse af at give en konkurrent adgang til en infrastruktur, eftersom konkurrencemyndigheden eller den kompetente nationale retsinstans ikke skal tvinge den dominerende virksomhed til at give adgang til sin infrastruktur, idet denne adgang allerede er blevet tildelt. De foranstaltninger, der skal træffes i en sådan sammenhæng, vil derfor være mindre indgribende i den dominerende virksomheds aftalefrihed og ejendomsret end at tvinge den til at give adgang til virksomhedens infrastruktur, når den reserverede den til brug for sin egen aktivitet (domme af 25.3.2021, Deutsche Telekom mod Kommissionen, C-152/19 P, EU:C:2021:238, præmis 51, og Slovak Telekom mod Kommissionen, C-165/19 P, EU:C:2021:239, præmis 51).

113 For så vidt som Google, således som det er anført i nærværende doms præmis 105-107, har givet de konkurrerende sammenligningstjenester adgang til sin generelle søgetjeneste og de generelle resultatsider, men har underkastet denne adgang betingelser, der udgør forskelsbehandling, finder de betingelser, der er fastsat i præmis 41 i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), ikke anvendelse på den omhandlede adfærd.

114 Det var dermed med føje, at Retten i den appellerede doms præmis 229 og 240 fastslog, at Kommissionen ikke havde begået en retlig fejl ved ikke at vurdere, om den omhandlede adfærd opfyldte disse betingelser.

115 Det følger af det ovenstående, at det første og det andet klagepunkt skal forkastes.

116 Som følge heraf er det tredje til det femte klagepunkt om den appellerede doms præmis 232, 233, 240 og 246 irrelevante.

117 Med disse klagepunkter har appellanterne nemlig gjort gældende, at Retten med urette forkastede, at disse betingelser fandt anvendelse, i den appellerede doms præmis 232 og 233 med den begrundelse, at der ikke forelå en anmodning om adgang og en udtrykkelig nægtelse, og i den nævnte doms præmis 240 med den begrundelse, at den omhandlede adfærd, dvs. den forskellige behandling, som Google forbeholdt resultaterne fra sin egen sammenligningstjeneste i forhold til resultaterne fra konkurrerende sammenligningstjenester, var en »aktiv« og ikke »passiv« adfærd. I den appellerede doms præmis 246 fastslog Retten med urette, at de korrigerende foranstaltninger i den omtvistede afgørelse ikke var relevante for vurderingen af arten af det angivelige misbrug.

118 Selv om Rettens betragtninger måtte være behæftede med retlige fejl, er det ikke nødvendigt at analysere disse, eftersom denne retsinstans ikke begik en retlig fejl, da den fastslog, at den omhandlede adfærd ikke udgjorde nægtelse af adgang, som var underlagt betingelserne i præmis 41 i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569).

119 Det første anbringendes andet led skal følgelig forkastes.

2) Det første anbringendes første led

120 Med det første anbringendes første led har appellanterne foreholdt Retten, at den i den appellerede doms præmis 224-228 ulovligt erstattede Kommissionens vurdering i den omtvistede afgørelse med sin egen vurdering, hvorefter de betingelser, der er fastsat i præmis 41 i dom af 26. november 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), var opfyldt, selv om en sådan konklusion ikke fremgik af den omtvistede afgørelse.

121 Eftersom Retten, således som det er fastslået i nærværende doms præmis 118, ikke begik en retlig fejl ved at fastslå, at den adfærd, som blev foreholdt Google, ikke skulle vurderes efter disse betingelser, skal det første anbringendes første led forkastes som irrelevant.

122 Henset til ovenstående betragtninger skal det første anbringende forkastes i sin helhed.

2. Det andet anbringende

a) Parternes argumenter

123 Med det andet anbringende, som består af tre led, har appellanterne, støttet af CCIA, gjort gældende, at såfremt det angivelige misbrug ikke er en leveringsnægtelse, skulle den omtvistede afgørelse for at påvise en overtrædelse af artikel 102 TEUF identificere en anden »udefrakommende praksis« og godtgøre, at denne praksis fraveg konkurrence på ydelser. I denne henseende er det ikke tilstrækkeligt, således som Retten gjorde i bl.a. den appellerede doms præmis 162-164, at identificere den blotte udvidelse af en dominerende stilling på et marked gennem en løftestangseffekt til et tilstødende marked, selv om denne udvidelse fører til, at konkurrenterne forsvinder eller marginaliseres.

124 Med det andet anbringendes første led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, for så vidt som den i den appellerede doms præmis 175 og 197 fastslog, at omstændighederne vedrørende de sandsynlige virkninger af Googles adfærd, som er gengivet i den nævnte doms præmis 169-174, kunne afgøre, om dette selskab konkurrerede på ydelser.

125 Appellanterne har nærmere bestemt anført, at Retten i den appellerede doms præmis 195 og 196 så bort fra, at 341. betragtning til den omtvistede afgørelse ikke var tilstrækkelig til at vurdere realiteten vedrørende den omhandlede adfærd, eftersom denne betragtning alene vedrørte Googles adfærds »udelukkelsesvirkninger«, men anførte, at denne betragtning skulle sammenholdes med 342. betragtning til denne afgørelse, hvori tre forhold var nævnt. I den nævnte doms præmis 169, 175, 196, 197, 219 og 283 fastslog Retten, at disse forhold var relevante med henblik på at kvalificere den forskellige behandling af Google og dette selskabs konkurrenter som en fravigelse fra konkurrence på ydelser.

126 Ifølge appellanterne vedrører disse tre forhold ikke arten af Googles adfærd, men angår betydningen af og kilderne til søgetrafikken og vedrører de angivelige sandsynlige virkninger af denne adfærd. Disse forhold er således ikke et gyldigt grundlag for at tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt Google fraveg konkurrence på ydelser, for så vidt som dette selskab forbeholdt sig selv en anden behandling end den, som det anvendte på sine konkurrenter.

127 I replikken har appellanterne præciseret, at selv om de faktorer, der tages i betragtning med henblik på at konstatere en fravigelse fra konkurrence på ydelser, ikke udelukkende skal vedrøre arten af den omhandlede adfærd, skal de ikke desto mindre gøre det muligt at kvalificere denne art. I modsætning til, hvad Kommissionen har anført, er de blotte faktorer omkring denne adfærd således ikke tilstrækkelige.

128 Med det andet anbringendes andet led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, for så vidt som den urigtigt »omskrev« den omtvistede afgørelse. Retten anførte nemlig tre yderligere grunde, som ikke fremgik af denne afgørelse, med henblik på at afhjælpe en mangel i afgørelsens begrundelse og forklare, hvorfor den omhandlede adfærd angiveligt fraveg konkurrence på ydelser. Disse tre yderligere grunde er for det første et strengere retligt kriterium for »superdominerende« virksomheder (den appellerede doms præmis 180, 182 og 183), for det andet den omstændighed, at det ville være unormalt for Google at begrænse »resultatområdet [...] til [sine] egne resultater«, eftersom dette selskab var åbent for at vise resultater for alt indhold (præmis 176-184), og for det tredje beskrivelsen af den foreholdte adfærd som forskelsbehandling (præmis 124, 237, 240, 279 og 284-289).

129 I første række har appellanterne i appellen anfægtet Kommissionens betragtning om, at Retten blot anførte to af disse grunde for fuldstændighedens skyld, nemlig grunden vedrørende anomalien i Googles adfærd (den appellerede doms præmis 176-179) og grunden vedrørende anvendelsen af et strengere retligt kriterium, fordi Google var superdominerende (præmis 180). I anden række har appellanterne tilbagevist tanken om, at Rettens konstatering af, at Google havde ændret adfærd (præmis 181-184), således som Kommissionen har antydet, alene udgør »yderligere forklaringer«.

130 Med det andet anbringendes tredje led har appellanterne gjort gældende, at de yderligere grunde, som Retten, således som det er anført i det andet anbringendes andet led, anførte for at forklare, hvorledes Google ikke konkurrerede på ydelser, under alle omstændigheder er retligt forkerte.

131 Med det første klagepunkt har appellanterne anført, at Retten i den appellerede doms præmis 180, 182 og 183 anvendte et urigtigt retligt kriterium, idet den støttede sig på et begreb om en »superdominerende« stilling for at vurdere realiteten med hensyn til Googles adfærd. For det første er graden af dominerende stilling uden betydning for at påvise et misbrug af dominerende stilling som omhandlet i artikel 102 TEUF. For det andet fastslog Retten med urette, at der som følge af Googles »superdominerende« stilling ved vurderingen af Googles adfærd i forhold til denne artikel 102 TEUF skulle tages hensyn til den regel om ligebehandling af internetudbydere, som er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/2120 af 25. november 2015 om foranstaltninger vedrørende adgang til det åbne internet og om ændring af direktiv 2002/22/EF om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og forordning (EU) nr. 531/2012 om roaming på offentlige mobilkommunikationsnet i Unionen (EUT 2015, L 310, s. 1). Den omstændighed, at Google kvalificeres som »superdominerende« eller »indfaldsport til internettet«, kan ikke udvide anvendelsen af denne ligebehandlingsregel, således at der indføres videre forpligtelser i medfør af nævnte artikel 102 TEUF.

132 Med det andet klagepunkt har appellanterne gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 176-179 begik en retlig fejl ved at fastslå, at det ville være unormalt for en søgetjeneste kun at vise sine egne resultater. De har ligeledes anfægtet Rettens konstateringer i den nævnte doms præmis 181-184, eftersom Googles adfærd ikke har ændret sig, hvorfor det forholder sig så meget desto mindre således med hensyn til en fravigelse fra konkurrence på ydelser.

133 Med det tredje klagepunkt har appellanterne gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 71, 124, 237, 240, 279 og 284-288 med urette kvalificerede Googles adfærd som forskelsbehandling.

134 For det første fulgte Retten ikke en sammenhængende tilgang ved fastlæggelsen af de to elementer, som blev underlagt forskelsbehandling. I den appellerede doms præmis 285 fastslog Retten som led i sin analyse af den angivelige forskelsbehandling, at Google ikke havde behandlet resultaterne forskelligt, alt efter om de hidrørte fra selskabets egen sammenligningstjeneste eller fra konkurrerende sammenligningstjenester. I den appellerede doms præmis 575 fastslog den derimod i sin analyse af en objektiv begrundelse, at Kommissionens bekymring i den omtvistede afgørelse var at sikre, at Google behandlede to typer resultater lige, nemlig de generiske resultater og de specialiserede resultater.

135 For det andet begik Retten en fejl, for så vidt som den ikke påviste, at Google vilkårligt havde foretaget en forskellig behandling, idet den blotte omstændighed, at forskellig behandling anvendes, ikke er tilstrækkelig til at konkludere, at der foreligger forskelsbehandling. Appellanten har anført, at det ikke er vilkårligt, at en søgetjeneste alene handler som producent af sine egne resultater støttet på sine oplysninger og algoritmer. Desuden er Googles manglende evne til at vise tredjemands specialiserede resultater af samme pålidelighed og samme kvalitet som dette selskabs egne resultater en relevant objektiv forskel. Af samme grund er der ikke grundlag for Rettens kritik i den appellerede doms præmis 287, 291 og 292, hvorefter de specialiserede produktresultater fra tredjemand, selv om de var særligt relevante, ikke blev behandlet på samme måde som Googles resultater. Som producent af søgeresultater viser Google de bedste resultater, som selskabet kan skabe. Appellanterne har endvidere gjort gældende, at såfremt de kritiseres for at have behandlet to typer resultater fra Google forskelligt, således som det fremgår af den appellerede doms præmis 575, er denne forskel ligeledes begrundet i objektive og rimelige hensyn.

136 I replikken har appellanterne præciseret, at en dominerende virksomhed fraviger konkurrence på ydelser, hvis den skader kvaliteten på sin tjeneste og handler mod sin interesse.

137 Kommissionen, PriceRunner, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV og Twenga har bestridt appellanternes argumentation og gjort gældende, at det andet appelanbringende delvist skal afvises, delvist er irrelevant og under alle omstændigheder skal forkastes som ugrundet.

b) Domstolens bemærkninger

138 Med det andet anbringende har appellanterne foreholdt Retten, at den begik en retlig fejl ved at fastslå, at Kommissionen i den omtvistede afgørelse havde godtgjort, at den omhandlede adfærd ikke henhørte under konkurrence på ydelser.

139 I denne henseende anførte Retten i den appellerede doms præmis 166 og 167, at Kommissionen for at konstatere en overtrædelse af artikel 102 TEUF ikke blot havde henvist til praksis med løftestangseffekt, men havde fundet, at Google med en sådan effekt havde støttet sig på sin dominerende stilling på markedet for generel søgning for at begunstige sin egen

produktsammenligningstjeneste på markedet for specialiseret søgning i produktsammenligning, idet dette selskab optimerede placeringen og præsentationen af denne sammenligningstjeneste og resultaterne heraf på sine generelle resultatsider i forhold til konkurrerende sammenligningstjenester.

140 I den appellerede doms præmis 168 præciserede Retten, at Kommissionen i 344. betragtning til den omtvistede afgørelse havde anført, at de konkurrerende sammenligningstjenesters resultater kun kunne ses som generiske resultater, dvs. simple blå links, der desuden kunne blev nedrykket på Googles generelle resultatsider af tilpasningsalgoritmer, mens resultaterne fra Googles sammenligningstjeneste var placeret synligt øverst på disse sider, præsenteret i et forbedret format og endvidere ikke kunne nedrykkes med disse algoritmer. Retten tilføjede, at denne praksis efter Kommissionens opfattelse førte til en forskellig behandling i form af Googles favorisering af sin egen sammenligningstjeneste.

141 I den appellerede doms præmis 169-173 anførte Retten, at Kommissionen i den omtvistede afgørelses afsnit 7.2.2-7.2.4 navnlig havde forklaret, at denne favorisering kunne medføre en svækkelse af konkurrencen på markedet på grund af opfyldelsen af tre specifikke omstændigheder. Retten angav Kommissionens analyse af de tre omstændigheder, der ligeledes omtales i den nævnte doms præmis 196, som for det første var betydningen af den trafik, som Googles generelle søgemaskine skabte for sammenligningstjenesterne, for det andet brugernes adfærd, når de søger på internettet, og for det tredje den omstændighed, at den omdirigerede trafik fra Googles generelle resultatsider tegnede sig for en stor del af trafikken til konkurrerende sammenligningstjenester, og at den ikke kunne erstattes effektivt med andre kilder.

142 I den appellerede doms præmis 174 fastslog Retten, at Kommissionen ikke havde begået en retlig fejl ved at finde, at betydningen af Googles trafik fra selskabets generelle søgesider og dennes faktisk uerstattelige karakter, under hensyn til oplysningerne i denne forbindelse, som var anført i den nævnte doms præmis 168-173, udgjorde relevante omstændigheder, der kunne kvalificere, at der forelå praksis, som ikke henhørte under konkurrence på ydelser.

143 I den appellerede doms præmis 175 fastslog Retten, at Kommissionen ikke blot havde konstateret, at der forelå en løftestangseffekt, men at den havde foretaget en retlig kvalificering af Googles adfærd, som fulgte denne virkning, ved at støtte sig på relevante kriterier. Retten fastslog således, at med forbehold for, at Kommissionen havde foretaget en gyldig påvisning af den favorisering og virkningen heraf, der blev identificeret under hensyn til de specifikke omstændigheder på de pågældende markeder, hvilket var genstand for Rettens efterfølgende efterprøvelse, havde denne institution med føje fundet, at denne favorisering fraveg konkurrence på ydelser.

144 I den appellerede doms præmis 189 tilføjede Retten, at denne konklusion ikke kunne drages i tvivl med CCIA's argumenter om, at det forhold, at der i den omtvistede afgørelse ikke var formuleret en klar retlig test, var i strid med retssikkerhedsprincippet. I denne henseende anførte Retten i den nævnte doms præmis 195, at 341. betragtning til denne afgørelse angav grundene til, at den omhandlede praksis fraveg konkurrence på ydelser, idet det heraf i det væsentlige fremgik, dels at denne praksis havde omdirigeret trafikken, dels at den kunne have konkurrencebegrænsende virkninger. Med denne betragtning, isoleret set, synes Kommissionen at have konkluderet, at denne praksis fraveg konkurrence på ydelser, idet der fulgte udelukkelsesvirkninger heraf.

145 I den appellerede doms præmis 196 fastslog Retten imidlertid, at denne 341. betragtning skulle sammenholdes med 342. betragtning til den omtvistede afgørelse, hvori Kommissionen »for at godtgøre, hvorfor denne adfærd udgør misbrug og falder uden for konkurrence på ydelser«, havde

anført, at den omhandlede praksis for Google bestod i at favorisere sin egen sammenligningstjeneste til skade for konkurrerende sammenligningstjenester, og at denne favorisering indgik i en særlig sammenhæng. I sidstnævnte betragtning anførte Kommissionen talrige elementer, som den tog hensyn til for at godtgøre, hvorfor den omhandlede praksis fraveg konkurrence på ydelser, og navnlig de tre specifikke omstændigheder, som er anført i den omtvistede afgørelses afsnit 7.2.2-7.2.4, og som fremgår af den nævnte doms præmis 170-173.

146 I den appellerede doms præmis 197 fastslog Retten således, at Kommissionens analyse, som førte til, at der blev konstateret misbrug gennem løftestangseffekt, gjorde det muligt at konkludere, at der forelå en overtrædelse, ved dels at basere sig på elementer, der er betænkelige i konkurrenceretlig forstand, som ikke foreligger, når der er tale om nægtelse af adgang, navnlig ubegrundet forskellig behandling, dels på specifikke omstændigheder om arten af den infrastruktur, der ligger til grund for denne forskellige behandling – i det foreliggende tilfælde betydningen af Googles trafik fra selskabets generelle søgesider og det forhold, at den ikke faktisk kan erstattes.

1) Det andet anbringendes første led

147 Med det andet anbringendes første led har appellanterne i det væsentlige foreholdt Retten, at den begik en retlig fejl, for så vidt som den i den appellerede doms præmis 175 og 197 fastslog, at de tre specifikke omstændigheder, der er omhandlet i den nævnte doms præmis 169-174 og 196, kunne være relevante for at afgøre, om den omhandlede adfærd henhørte under konkurrence på ydelser.

i) Formaliteten

148 Kommissionen har gjort gældende, at det andet anbringendes første led skal afvises. Appellanterne kan nemlig ikke for første gang for Domstolen gøre gældende, at disse tre omstændigheder, der er anført i den omtvistede afgørelses afsnit 7.2, vedrørte muligheden for, at den omhandlede adfærd kunne begrænse konkurrencen, og ikke det forhold, at denne adfærd ikke henhører under konkurrence på ydelser.

149 For at tage stilling til Kommissionens formalitetsindsigelse skal det bemærkes, at appellanterne med det andet anbringendes første led har anfægtet en del af Rettens besvarelse af deres femte anbringende i første instans, som er angivet i den appellerede doms præmis 169-175 og 197.

150 Ifølge resuméet i den nævnte doms præmis 136 gjorde appellanterne med det femte anbringendes første led gældende, at den omtvistede afgørelse ikke i Googles adfærd, der bestod i at indføre kvalitative forbedringer af selskabets søgetjeneste på internettet, identificerede elementer, som fraveg konkurrence på ydelser.

151 Med det andet appelanbringendes første led har appellanterne anfægtet Rettens fortolkning og anvendelse af EU-retten, som foranledigede Retten til i den appellerede doms præmis 175 og 197 at fastslå, at Kommissionen ikke støttede sig på det forhold alene, at der forelå udelukkelsesvirkninger som følge af den omhandlede praksis, med henblik på at konstatere, at denne praksis fraveg konkurrence på ydelser.

152 Det skal i denne henseende bemærkes, at det følger af Domstolens praksis, at såfremt en part fik adgang til for første gang for Domstolen at fremsætte et anbringende, der ikke var blevet fremsat for Retten, ville det være ensbetydende med at give parten adgang til at forelægge en mere

omfattende sag for Domstolen end den, som parten indbragte for Retten. Under en appelsag har Domstolen principielt kun kompetence til at tage stilling til Rettens bedømmelse af de anbringender, der er blevet behandlet for den. Et argument, som ikke er blevet fremført i første instans, udgør imidlertid ikke et nyt anbringende, der skal afvises under appellen, hvis det blot udgør en uddybning af den argumentation, der blev fremført som led i et anbringende fremsat i stævningen for Retten (dom af 9.12.2020, Groupe Canal + mod Kommissionen, C-132/19 P, EU:C:2020:1007, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

153 Desuden skal et appelanbringende ikke tilsigte annullation af den i første instans anfægtede afgørelse, men ophævelse af Rettens dom, idet argumentationen specifikt skal udpege den retlige fejl, som denne dom angiveligt er behæftet med, og idet appelanbringendet i modsat fald afvises. En appellant er således berettiget til at iværksætte en appel ved at fremsætte anbringender, der er afledt af selve den appellerede dom, og som på det retlige plan tilsigter at bestride lovligheden (dom af 25.1.2022, Kommissionen mod European Food m.fl., C-638/19 P, EU:C:2022:50, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).

154 I det foreliggende tilfælde er de argumenter, som appellanterne har fremført inden for rammerne af det andet anbringendes første led, i modsætning til, hvad Kommissionen har gjort gældende, tæt forbundet med det femte anbringende i stævningen i første instans om anfægtelse af konstateringerne udledt af 341. betragtning til den omtvistede afgørelse, hvorefter den omhandlede praksis falder uden for området for konkurrence på ydelser, og for så vidt som de tilsigter at godtgøre, at Retten i den appellerede doms præmis 175 og 197 med urette fastslog, at Kommissionen havde foretaget en retlig kvalificering af den omhandlede praksis, som fulgte løftestangseffekten, med støtte i relevante kriterier, udgør de en uddybning af dette anbringende og ikke et nyt anbringende, der er fremført for første gang i forbindelse med appellen.

155 Appellanterne har i øvrigt ikke udelukkende gengivet argumenterne fremført i første instans, men har gjort gældende, at Retten ved besvarelsen af disse argumenter behæftede den appellerede dom med en retlig fejl. Selv om en del af appellanternes argumentation, således som Kommissionen har anført, er fremsat for første gang for Domstolen, forholder det sig følgelig ikke desto mindre således, at denne argumentation udspringer af selve den appellerede dom.

156 Det andet anbringendes første led skal dermed antages til realitetsbehandling.

ii) Realiteten

157 Efter i den appellerede doms præmis 164 og 165 at have anført, at de løftestangseffekter, som en dominerende virksomhed udøver, ikke som sådan er forbudt i medfør af artikel 102 TEUF, og at det materielle anvendelsesområde for de særlige forpligtelser, der påhviler en dominerende virksomhed, skal vurderes under hensyn til de særlige omstændigheder i den enkelte sag, der viser en svækkelse af konkurrencen, fastslog Retten i den nævnte doms præmis 166-175, at Kommissionen i den omtvistede afgørelse ikke blot konstaterede en sådan løftestangseffekt og foretog en retlig kvalificering af Googles praksis, som fulgte denne virkning, ved at støtte sig på relevante kriterier, hvorfor denne institution ikke havde begået en fejl ved at finde, at den omhandlede adfærd, som bestod i, at Google favoriserede sin sammenligningstjeneste, ikke henhørte under konkurrence på ydelser.

158 På samme måde fastslog Retten i den appellerede doms præmis 195-197, at Kommissionen ikke havde konstateret misbrug gennem løftestangseffekt på baggrund af de udelukkelsesvirkninger, der fulgte af denne praksis, men at den havde støttet sin analyse ved dels at basere sig på

elementer, der er betænkelige i konkurrenceretlig forstand, navnlig ubegrundet forskellig behandling, dels på specifikke relevante omstændigheder for arten af den infrastruktur, der lå til grund for denne forskellige behandling, hvilket faktisk gjorde det muligt for denne institution at konstatere en overtrædelse af artikel 102 TEUF.

159 Med hensyn til de specifikke omstændigheder, som Kommissionen lagde til grund i den omtvistede afgørelse, og som er anført i den appellerede doms præmis 169-173, vedrørte den første af disse omstændigheder betydningen af den trafik, som Googles generelle søgemaskine skabte for sammenligningstjenesterne. Retten anførte navnlig, at Kommissionen havde forklaret, at nævnte trafik gjorde det muligt at opnå andre netværksvirkninger, eftersom jo flere besøg fra internetbrugere, en sammenligningstjeneste modtog, desto mere relevante og anvendelige blev dens ydelser, og desto mere var de handlende tilbøjelige til at benytte denne. Retten tilføjede, at faldet i denne trafik kunne føre til en ond cirkel og på lang sigt udtræden af markedet.

160 Den anden omstændighed var brugernes adfærd, når de søger på internettet. Retten anførte bl.a., at Kommissionen havde præciseret, at disse brugere generelt fokuserede på de første tre til fem søgeresultater og gav de følgende resultater ringe eller ingen opmærksomhed, navnlig resultaterne neden for den umiddelbart synlige del på skærmen, og at de havde tendens til at antage, at de mest synlige resultater var de mest relevante, uafhængigt af disses faktiske relevans.

161 Den tredje omstændighed var virkningen af den omdirigerede trafik. Ifølge Retten havde Kommissionen fremhævet, at denne trafik udgjorde en stor del af trafikken til de konkurrerende produktsammenligningstjenester og ikke kunne erstattes effektivt med andre kilder, herunder tekstannoncer, mobilapplikationer, direkte trafik, henvisninger til partnersider, sociale netværk eller andre søgemaskiner.

162 Som det fremgår af den appellerede doms præmis 174 og 197, fastslog Retten, at Kommissionen ikke havde begået en retlig fejl ved at konkludere, at betydningen af Googles trafik fra selskabets generelle søgesider og dennes faktisk uerstattelige karakter, under hensyn til oplysningerne i denne forbindelse, som var anført i den nævnte doms præmis 168-173, udgjorde relevante omstændigheder, der kunne kvalificere, at der forelå praksis, som ikke henhørte under konkurrence på ydelser.

163 Med henblik på at bedømme, om Rettens således anførte vurderinger er behæftet med en retlig fejl, således som appellanterne har gjort gældende, skal det bemærkes, at artikel 102 TEUF ikke gør selve eksistensen af dominerende stilling, men alene misbrug af en sådan, strafbar, alt imens den pålægger dominerende virksomheder en særlig forpligtelse til ikke ved deres adfærd at skade en effektiv og ufordrejet konkurrence på det indre marked (dom af 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, præmis 128 og den deri nævnte retspraksis).

164 Artikel 102 TEUF har derimod hverken til formål at forhindre, at virksomheder ved egen fortjeneste opnår en dominerende stilling på et eller flere markeder, eller at sikre, at konkurrerende virksomheder, der er mindre effektive end de virksomheder, der indtager en sådan stilling, kan forblive på markedet. Tværtimod kan konkurrence på ydelser pr. definition føre til, at mindre effektive, konkurrerende virksomheder, som således er mindre interessante for forbrugerne i forhold til bl.a. pris, produktion, udvalg, kvalitet eller innovation, forsvinder eller marginaliseres (dom af 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, præmis 126 og 127 og den deri nævnte retspraksis).

165 For i et givet tilfælde at kunne fastslå, at en adfærd skal kvalificeres som »misbrug af en dominerende stilling« som omhandlet i artikel 102 TEUF, er det i almindelighed nødvendigt at påvise, at den pågældende adfærd, idet der anvendes metoder, der adskiller sig fra dem, der regulerer konkurrence på ydelser mellem virksomheder, har til faktisk eller potentiel følge at begrænse denne konkurrence ved at fortrænge konkurrerende virksomheder, der er lige så effektive, fra det eller de relevante markeder, eller ved at forhindre, at disse virksomheder kan udvikle sig på disse markeder, idet det bemærkes, at de relevante markeder lige så vel kan være de markeder, hvor den dominerende stilling indtages, som de forbundne eller beslægtede markeder, hvor den nævnte adfærd forventes at skabe sine faktiske eller potentielle virkninger (dom af 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, præmis 129 og den deri nævnte retspraksis).

166 Denne påvisning, som kan indebære, at der gøres brug af forskellige analysemodeller, afhængigt af, hvilken type adfærd der er omhandlet i en given sag, skal ikke desto mindre i alle tilfælde foretages ud fra en bedømmelse af alle relevante faktiske omstændigheder, uanset om disse vedrører selve adfærden, det eller de omhandlede markeder eller konkurrencens funktion på dette eller disse markeder. Desuden skal denne påvisning, idet den skal være støttet på præcise og håndgribelige analyse- og bevisdele, tilsigte at godtgøre, at den nævnte adfærd i det mindste er egnet til at have udelukkelsesvirkninger (dom af 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, præmis 130 og den deri nævnte retspraksis).

167 Ud over adfærd, der har til faktisk eller potentiel følge at begrænse konkurrence på ydelser ved at fortrænge konkurrerende virksomheder, der er lige så effektive, fra det eller de relevante markeder, kan en adfærd ligeledes kvalificeres som »misbrug af dominerende stilling«, hvis det påvises, at den enten har til faktisk eller potentiel følge eller endog til formål, på et indledende stadium, idet der opstilles adgangshindringer eller anvendes andre afskærmende foranstaltninger eller andre metoder, der adskiller sig fra dem, der regulerer konkurrence på ydelser, at forhindre potentielt konkurrerende virksomheder i overhovedet at få adgang til dette eller disse markeder og herved forhindre udviklingen af konkurrencen på disse markeder til skade for forbrugerne ved at begrænse produktion, udvikling af alternative produkter eller tjenester eller endog innovation på disse markeder (dom af 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, præmis 131 og den deri nævnte retspraksis).

168 Det følger af denne retspraksis, at de relevante faktiske omstændigheder ikke alene omfatter dem, der vedrører selve adfærden, men ligeledes omstændighederne på det eller de omhandlede markeder eller vedrørende konkurrencens funktion på dette eller disse markeder. Omstændighederne vedrørende den sammenhæng, hvori de dominerende virksomheders adfærd er iværksat, såsom kendetegnene ved den pågældende sektor, skal således anses for at være relevante.

169 Det skal fastslås, at de specifikke omstændigheder, som er anført i den appellerede doms præmis 169-173, udgjorde elementer i den sammenhæng, hvori Googles generelle søgemaskine og produktsammenligningstjenesterne fungerede, og som led i hvilken den omhandlede adfærd blev gennemført.

170 I modsætning til, hvad appellanterne har anført, vedrører disse omstændigheder ikke udelukkende den omhandlede praksis eller de blotte omstændigheder omkring denne praksis, men kan, således som Retten anførte i den appellerede doms præmis 174, kvalificere, at der forelå praksis, som ikke henhørte under konkurrence på ydelser.

171 Nævnte omstændigheder var nemlig relevante for at foretage en retlig kvalificering af den omhandlede praksis – nemlig dels den gunstigere placering og præsentation af Googles egne specialiserede resultater på dette selskabs generelle resultatsider end de konkurrerende sammenligningstjenesters resultater, dels tilpasningsalgoritmernes samtidige nedrykning af resultaterne fra konkurrerende sammenligningstjenester – eftersom disse omstændigheder gjorde det muligt at sammenholde denne praksis med de to relevante markeder og konkurrencens funktion på disse markeder og således påvise, at de potentielle udelukkelsesvirkninger på det efterfølgende marked, dvs. markedet for specialiseret søgning til produktsammenligning, og succesen for Googles produktsammenligningstjeneste på dette marked efter gennemførelsen af nævnte praksis som anført i den omtvistede afgørelse ikke skyldtes fordelene ved denne tjeneste, men selve denne praksis kombineret med de anførte specifikke omstændigheder.

172 Retten sammenblandede således på ingen måde analysen af den omhandlede adfærd for at vurdere, om denne adfærd fraveg konkurrencen på ydelser, med analysen af denne adfærds virkninger. Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 143 i forslaget til afgørelse, fremgår det tværtimod af argumenterne i den appellerede doms præmis 168-175, at Retten omhyggeligt undersøgte, om Kommissionen i den omtvistede afgørelse uden at begå en fejl kunne finde, at den omtvistede adfærd, og ikke alene virkningerne heraf, kunne kvalificeres retligt som en praksis, der fraveg konkurrence på ydelser.

173 Det følger af det ovenstående, at den appellerede doms præmis 175 og 197 ikke er behæftet med en retlig fejl.

174 Det andet anbringendes første led skal dermed forkastes.

2) Det andet anbringendes andet og tredje led

175 Med det andet anbringendes andet led har appellanterne foreholdt Retten, at den med hensyn til fravigelsen af de midler, der henhører under konkurrence på ydelser, inddrog elementer til begrundelse, som ikke fremgik af den omtvistede afgørelse, og at den herved erstattede Kommissionens begrundelse med sin egen, hvorved den begik en retlig fejl. Disse yderligere begrundelseselementer vedrørte for det første et strengere retligt bedømmelseskriterium for »superdominerende« virksomheder (den appellerede doms præmis 180, 182 og 183), for det andet den vurdering, at der, henset til, at Googles søgemaskine i princippet havde en åben infrastruktur, var tale om en »anomali«, når visse egne specialiserede søgeresultater blev favoriseret i forhold til konkurrerende søgeresultater (præmis 176-184), og for det tredje den vurdering, at den omhandlede adfærd udgjorde forskelsbehandling (præmis 71, 124, 237, 240, 279 og 284-289).

176 Med det andet anbringendes tredje led har appellanterne gjort gældende, at disse yderligere begrundelseselementer under alle omstændigheder er retligt forkerte.

177 I første række undersøges den argumentation, hvormed appellanterne med det andet anbringendes andet led har gjort gældende, at kvalificeringen af den påtalte adfærd som henhørende under forskelsbehandling ikke fremgår af den omtvistede afgørelse, og med det tredje led, at denne kvalificering under alle omstændigheder er urigtig.

178 For det første fremgår det i modsætning til appellanternes argumentation, som henviser til den appellerede doms præmis 71, 124, 237, 240, 279, 284-289 og 316, ikke af disse præmisser, at Retten tilføjede en kvalificering af den omhandlede adfærd til den, som Kommissionen havde lagt til grund.

179 I den appellerede doms præmis 71 og 124 kvalificerede Retten nemlig ikke denne adfærd. I førstnævnte præmis gengav Retten blot det påbud om at ophøre med og afholde sig fra adfærden, som er fremsat i artikel 3 i den omtvistede afgørelses dispositive del. I sidstnævnte præmis angav Retten, hvorledes den ville undersøge appellanternes argumentation, idet den anførte, at den ville undersøge realiteten i den forskellige behandling, der lå til grund for Kommissionens kvalificering som favorisering, nemlig den eventuelle forekomst af en forskelsbehandling indført af Google til fordel for sin egen specialiserede søgetjeneste.

180 Det fremgår desuden af den appellerede doms præmis 237, 240, 279 og 284-289, at Retten undersøgte den af Kommissionen fastlagte kvalificering af den omhandlede adfærd. I nævnte præmis 237 og 240 bekræftede Retten således i det væsentlige med støtte i den omtvistede afgørelse Kommissionens vurdering, hvorefter den omhandlede praksis, der kom til udtryk i positive handlinger med forskelsbehandling ved behandlingen af resultaterne fra Googles sammenligningstjeneste, var en selvstændig form for misbrug gennem løftestangseffekt på grundlag af et marked, der domineres og er kendetegnet ved strenge adgangshindringer, nemlig markedet for generelle søgetjenester. I nævnte præmis 279 og 284-289 undersøgte Retten den af Kommissionen konstaterede forskellige behandling vedrørende bl.a. placeringen og præsentationen af Product Universals med henblik på at efterprøve, om Kommissionen med føje kunne konstatere en forskelsbehandling. Den appellerede doms præmis 316 henhører under den del af dommen, der vedrører denne undersøgelse med hensyn til Shopping Units.

181 Det fremgår således klart af disse præmisser, som er fremhævet af appellanterne, der har citeret dem isoleret fra de øvrige præmisser i den del af Rettens ræsonnement, hvorunder de hører, at Retten støttede sit ræsonnement på den omtvistede afgørelse og bekræftede Kommissionens kvalificering uden at tilføje en ny kvalificering, som ikke havde grundlag i denne afgørelse.

182 For det andet skal det undersøges, om Retten, således som appellanterne har gjort gældende, begik en retlig fejl ved at konstatere en forskelsbehandling uden at godtgøre, at Google havde foretaget en vilkårlig forskellig behandling.

183 Som det i det væsentlige fremgår af den appellerede doms præmis 168-174, 237, 240, 279 og 284-289, anførte Retten indledningsvis, at den omhandlede adfærd ifølge Kommissionen bestod i, at sammenligningstjenesternes resultater blev behandlet forskelligt, alt efter om de hidrørte fra Googles sammenligningstjeneste eller konkurrerende sammenligningstjenester, hvad angår præsentation og placering på de generelle resultatsider og førte til en forskellig behandling i form af den favorisering, som Google indrømmede sin egen sammenligningstjeneste.

184 Derefter fremhævede Retten, at Kommissionen på grund af opfyldelsen af de tre specifikke omstændigheder, som den havde omtalt, havde fundet, at denne favorisering kunne medføre en svækkelse af konkurrencen på markedet, og at den kunne kvalificeres retligt som en adfærd, der ikke henhørte under konkurrence på ydelser.

185 Retten fastslog, at den omhandlede adfærd var blevet gennemført ved en løftestangseffekt, der bestod i, at Google udnyttede sin dominerende stilling på upstreammarkedet for generelle søgetjenester på internettet, der var kendetegnet ved meget store adgangshindringer, til at give

sig selv konkurrencefordele på det efterfølgende marked for specialiserede søgetjenester, hvor dette selskab ikke havde en sådan stilling, idet det i denne forbindelse favoriserede sin egen produktsammenligningstjeneste.

186 Det skal præciseres, at en dominerende virksomhed, som behandler sine egne tjenester mere gunstigt end den behandling, som denne virksomhed indrømmer konkurrenternes tjenester, generelt ikke kan anses for, uafhængigt af omstændighederne i den foreliggende sag, at udvise en adfærd, der fraviger konkurrence på ydelser.

187 I det foreliggende tilfælde anførte Retten ved at bekræfte Kommissionens analyse imidlertid ikke blot, at der forelå en sådan gunstigere behandling fra Googles side af selskabets egen produktsammenligningstjeneste, men godtgjorde, at den omhandlede adfærd, henset til kendetegnene ved upstreammarkedet og til de anførte specifikke omstændigheder, ved sine to bestanddele, nemlig værdiansættelsen af sine egne resultater og nedrykningen af konkurrenternes resultater, udgjorde forskelsbehandling og ikke henhørte under konkurrence på ydelser.

188 Med hensyn til appellanternes argumentation, hvormed de i det væsentlige har gjort gældende, at Google ikke kunne vise tredjemands specialiserede resultater, der havde samme pålidelighed og samme kvalitet som selskabets egne resultater, skal denne argumentation afvises i medfør af den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 61, eftersom appellanterne herved har anfægtet Rettens vurdering af de faktiske omstændigheder uden at gøre gældende, at disse er blevet gengivet forkert.

189 Appellanternes argumentation, hvormed de under henvisning til den appellerede doms præmis 285 og 575 har gjort gældende, at Retten ikke valgte en sammenhængende fremgangsmåde ved definitionen af de to elementer, som angiveligt blev udsat for forskelsbehandling, skal ligeledes forkastes.

190 I den appellerede doms præmis 285 anførte Retten bl.a., at den forskellige behandling, som Google havde indført, blev foretaget ud fra resultaternes oprindelse, dvs. alt efter om de hidrørte fra de konkurrerende eller selskabets egen sammenligningstjeneste, idet Google favoriserede sidstnævnte i forhold til førstnævnte og ikke et resultat i forhold til et andet på grundlag af indholdet heraf.

191 I den appellerede doms præmis 575 fastslog Retten ganske vist som led i sin analyse af den objektive begrundelse, at Kommissionen alene havde søgt efter ligebehandling hvad angår placering og præsentation mellem to typer resultater fra Google. Det følger imidlertid af den del af Rettens ræsonnement, hvoraf denne præmis fremgår, herunder den nævnte doms præmis 574 og 576, at Kommissionen havde foreholdt Google, at selskabet ikke behandlede resultaterne fra de konkurrerende sammenligningstjenester på samme måde som resultaterne fra sin egen sammenligningstjeneste. Henvisningen til »to typer resultater [fra Google]« i nævnte doms præmis 575 udgør følgelig en skrivefejl, idet Retten i øvrigt gentagne gange omtalte, at Googles adfærd bestod i at behandle resultaterne forskelligt på grundlag deres oprindelse og ikke deres indhold.

192 Den appellerede doms definition af genstanden for forskelsbehandlingen er således ikke behæftet med en manglende sammenhæng, og Retten kan ikke foreholdes, at den begik en retlig fejl ved at fastslå, at den omhandlede adfærd kunne kvalificeres som forskelsbehandling, og at den ikke henhørte under konkurrence på ydelser.

193 På denne baggrund skal appellanternes argumentation, hvormed de med det andet anbringendes andet led har gjort gældende, at kvalificeringen af den påtalte adfærd som forskelsbehandling ikke fremgik af den omtvistede afgørelse, og med det andet anbringendes tredje led, at denne kvalificering under alle omstændigheder er urigtig, forkastes.

194 I anden række har appellanterne med det andet anbringendes andet led gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 176-184 fremførte yderligere to betragtninger, som ikke fremgik af den omtvistede afgørelse, nemlig dels et strengere retligt bedømmelseskriterium for »superdominerende« virksomheder, og dels at der, henset til, at Googles søgemaskine i princippet havde en åben infrastruktur, var tale om en anomali, når visse af Googles specialiserede søgeresultater blev favoriseret i forhold til konkurrerende søgeresultater. Med det andet anbringendes tredje led har appellanterne gjort gældende, at disse betragtninger under alle omstændigheder er ugrundede.

195 Det er i denne henseende korrekt, at Retten i den appellerede doms præmis 176-184 fremførte betragtninger, som ikke fremgik af begrundelsen for den omtvistede afgørelse. Det forholder sig således med hensyn til betragtningerne vedrørende det forhold, at der forelå en anomali ved Googles adfærd, og at selskabet var superdominerende på markedet for generel søgning, samt med hensyn til betragtningerne om den forpligtelse til ikke at foretage forskelsbehandling, der følger af bestemmelserne i forordning 2015/2120.

196 Selv om alene de betragtninger, som Retten udtrykkeligt angav som fremsat for fuldstændighedens skyld, er dem, der fremgår af den appellerede doms præmis 180, er betragtningerne i den nævnte doms præmis 176-179 og 181-184 imidlertid ligeledes fremsat for fuldstændighedens skyld.

197 I den appellerede doms præmis 175 og 185 fastslog Retten i det væsentlige, at selv hvis det antages, at Kommissionen gyldigt havde påvist favoriseringen og virkningen heraf, der blev identificeret under hensyn til de specifikke omstændigheder på de pågældende markeder, fandt denne institution med føje, at denne favorisering fraveg konkurrence på ydelser. Denne konklusion, der fremgår af den nævnte doms præmis 185, henviser blot til betragtningerne i den nævnte doms præmis 170-173, uden at der henvises til de yderligere betragtninger, som Retten fremsatte i samme doms præmis 176-184, og som appellanterne har kritiseret.

198 Som det fremgår af nærværende doms præmis 192, var disse betragtninger endvidere ikke nødvendige for at bekræfte vurderingen, hvorefter den omhandlede adfærd retligt kunne anses for ikke at henhøre under konkurrence på ydelser.

199 De klagepunkter, som appellanterne har fremført med det andet anbringendes andet og tredje led, hvorved de har kritiseret den appellerede doms præmis 176-184, skal følgelig forkastes som irrelevante, og dermed forkastes disse to led i det hele.

200 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet anbringende forkastes i sin helhed.

3. Det tredje anbringende

201 Med det tredje anbringende, som består af tre led, har appellanterne gjort gældende, at Retten begik retlige fejl ved analysen af årsagsforbindelsen mellem det angivelige misbrug og de sandsynlige virkninger heraf.

202 Med det tredje anbringendes første led har appellanterne gjort gældende, at Retten i det foreliggende tilfælde begik en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 377-379 at fastslå, at det påhvilede Google og ikke Kommissionen at gennemføre en kontrafaktisk analyse. Med det tredje anbringendes andet led har de anført, at Retten begik en retlig fejl ved i den nævnte doms præmis 374, 376 og 525 at fastslå, at et kontrafaktisk scenario for misbrug, der bestod i kombinationen af to former for ulovlig praksis, krævede, at disse to former for praksis blev ophævet. Med det tredje anbringendes tredje led har appellanterne gjort gældende, at Rettens urigtige fremgangsmåde med hensyn til, hvad der udgør et korrekt kontrafaktisk scenario, gjorde dens vurdering i den appellerede doms præmis 572 af de objektive begrundelser og den omhandlede adfærds virkninger ugyldig.

a) Formaliteten

203 BEUC, VDZ, Ladenzeile og BDZV har gjort gældende, at det tredje anbringende skal afvises. De har herved anført, at appellanterne har tilsigtet at anfægte Rettens vurdering af beviserne, herunder de to kontrafaktiske scenarier, som de havde fremført under den administrative procedure, eller blot har gentaget argumenter, som allerede var fremført for Retten. Kommissionen har for sin del, uden formelt at fremsætte en formalitetsindsigelse, gjort gældende, at Rettens vurdering af disse kontrafaktiske scenarier er endeligt fastlagt i den appellerede doms præmis 369-376, idet appellanterne ikke har anført, at der foreligger en urigtig gengivelse.

204 I replikken har appellanterne gjort gældende, at det tredje anbringende kan antages til realitetsbehandling. De har præciseret, at den kritik, som de har fremført med dette anbringende, vedrører Rettens urigtige vurdering af det retlige begreb kontrafaktisk analyse i den særlige sammenhæng med en adfærd, som omfatter flere former for praksis, hvis samlede virkning påvirker konkurrencen på ydelser, hvilket udgør en retlig fejl.

205 For det første skal det, således som det er anført i nærværende doms præmis 61, bemærkes, at Domstolens kompetence, når den træffer afgørelse om en appel iværksat til prøvelse af en afgørelse truffet af Retten, er begrænset til retsspørgsmål, idet vurderingen af de faktiske omstændigheder og beviserne ikke er spørgsmål, der kan efterprøves af Domstolen, medmindre disse omstændigheder og beviser er blevet urigtigt gengivet.

206 Spørgsmålet, om Kommissionen har en systematisk pligt til at foretage en kontrafaktisk analyse i sager under artikel 102 TEUF, og om de kriterier, som et kontrafaktisk scenario skal opfylde, for at det kan afspejle, hvad der ville være sket uden det angivelige misbrug i det særlige tilfælde af en adfærd, der består af flere former for praksis, hvis kombinerede virkning påvirker konkurrencen på ydelser, er retsspørgsmål, som kan efterprøves af Domstolen inden for rammerne af en appel.

207 For det andet kan retsspørgsmål, som Retten har behandlet, således som det fremgår af Domstolens faste praksis, diskuteres på ny under en appelsag, såfremt appellanten har anfægtet Rettens fortolkning eller anvendelse af EU-retten. Hvis en appellant således ikke kunne basere sin appel på anbringender og argumenter, som allerede havde været fremført for Retten, ville appelproceduren nemlig blive berøvet en del af sin mening (jf. i denne retning dom af 19.10.2023, Aquino mod Parlamentet, C-534/22 P, EU:C:2023:802, præmis 69 og 70 og den deri nævnte retspraksis).

208 I det foreliggende tilfælde har appellanterne ikke udelukkende gengivet argumenterne fremført i første instans, men har gjort gældende, at Retten ved besvarelsen af disse argumenter behæftede den appellerede dom med retlige fejl.

209 Det følger heraf, at det tredje anbringende kan antages til realitetsbehandling.

b) Realiteten

1) Det tredje anbringendes første led

i) Parternes argumenter

210 Med det tredje anbringendes første led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 377-379 at fastslå, at det påhvilede Google at gennemføre en kontrafaktisk analyse, eftersom Kommissionen havde fundet potentielle og ikke reelle konkurrencebegrænsende virkninger. Når Kommissionen ikke har foretaget en kontrafaktisk analyse, er denne institutions argumenter om det angivelige misbrugs konkurrencebegrænsende virkninger abstrakte, eftersom der ikke er noget referencegrundlag, der gør det muligt at vurdere disse virkninger.

211 Med det første klagepunkt har appellanterne gjort gældende, at Retten ulovligt fraveg den omtvistede afgørelse, idet den fastslog, at der i denne afgørelse var fundet potentielle og ikke reelle konkurrencebegrænsende virkninger. I 462. betragtning til denne afgørelse anførte Kommissionen således, at det angivelige misbrug havde haft reelle og ikke udelukkende potentielle virkninger, eftersom den omhandlede adfærd havde medført et fald i trafikken fra Googles generelle resultatsider til de konkurrerende sammenligningstjenester. Retten støttede sig i øvrigt selv på denne faktiske virkning på trafikken, da den i den appellerede doms præmis 519 fastslog, at den omhandlede adfærd kunne begrænse konkurrencen. Når der foreligger sådanne reelle konkurrencebegrænsende virkninger, skulle Kommissionen følgelig have foretaget en kontrafaktisk analyse.

212 Med det andet klagepunkt har appellanterne anført, at uanset om virkningerne af den omhandlede adfærd var reelle eller potentielle, krævede enhver vurdering heraf, at Kommissionen foretog en kontrafaktisk analyse, eftersom en sådan analyse er uløseligt forbundet med begrebet årsagsforbindelse.

213 For det første har appellanterne i denne henseende anført, at Unionens retsinstanser flere gange har bekræftet behovet for, at Kommissionen foretager en kontrafaktisk analyse inden for rammerne af artikel 101 TEUF, hvorfor der ikke er rimeligt grundlag for en anderledes fremgangsmåde i forbindelse med artikel 102 TEUF.

214 For det andet har appellanterne gjort gældende, at punkt 21 i meddelelse om Kommissionens prioritering af håndhævelsen i forbindelse med anvendelsen af [artikel 102] på virksomheders misbrug af dominerende stilling gennem ekskluderende adfærd (EUT 2009, C 45, s. 7) bekræfter, at adfærd, der antages at udgøre misbrug, generelt skal vurderes på grundlag af et passende kontrafaktisk scenario.

215 For det tredje har appellanterne anført, at der i modsætning til det i den appellerede doms præmis 377 anførte forelå kontrafaktiske scenarier støttet på faktiske sammenhænge, nemlig udviklingen på tilsvarende markeder i medlemsstaterne, hvor Kommissionen ikke har identificeret et misbrug. Appellanterne har desuden anført, at Kommissionen, selv om der ikke forelå sådanne scenarier, ikke kan fritages for at foretage en kontrafaktisk analyse med henblik på at angive en begrundet forklaring af, hvordan den sandsynlige situation ville have været uden det angivelige misbrug. I det foreliggende tilfælde var fraværet af en »objektiv analyse« af det kontrafaktiske scenario således tilstrækkelig grund til at annullere den omtvistede afgørelse.

216 I replikken har appellanterne bestridt, at deres klagepunkter skulle være irrelevante, således som Kommissionen har gjort gældende. Som svar på sidstnævntes argumentation, der for det første vedrører den ubestridte forøgelse af trafikken til Googles sammenligningstjeneste, som ligeledes ligger til grund for konstateringen af den omhandlede adfærds konkurrencebegrænsende virkninger, for det andet den omstændighed, at den appellerede doms præmis 377 og 378 er anført for fuldstændighedens skyld, og for det tredje det forhold, at Googles algoritmer for klassificering af de generiske resultater ubestridt har indvirkning på trafikken, således som Retten fastslog i den nævnte doms præmis 393, har appellanterne indledningsvis anført, at for så vidt som det er fastslået, at den omhandlede adfærd både medførte fald og stigninger i trafikken, er anfægtelsen af faldet tilstrækkelig til at gøre konstateringen af stigningen ugyldig. Appellanterne har endvidere anfægtet, at de af Retten anførte grunde i den nævnte doms præmis 377-379 skulle være blevet fremsat for fuldstændighedens skyld, og har anført, at disse grunde indeholder de elementer, der er nødvendige for begrundelsen. Endelig har appellanterne gjort gældende, at den appellerede doms præmis 393 netop indgår i den fejl, der er anført til støtte for appellen, eftersom den viser, at Retten ikke tilskrev faldet i trafikken til de konkurrerende sammenligningstjenester den omhandlede adfærd som en kombination af to former for praksis, men alene den ene af disse former for praksis, nemlig anvendelsen af algoritmer for klassificering af de generiske resultater.

217 Kommissionen, PriceRunner, EFTA-Tilsynsmyndigheden, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV og Twenga har bestridt appellanternes argumentation og gjort gældende, at det tredje anbringendes første led er irrelevant eller under alle omstændigheder er ugrundet.

ii) Domstolens bemærkninger

218 Den appellerede doms præmis 377-379, som anfægtes med det tredje anbringendes første led, vedrører Rettens analyse af årsagsforbindelsen mellem den omhandlede adfærd og faldet i trafik fra Googles generelle resultatsider til de konkurrerende sammenligningstjenester.

219 Med hensyn til det første klagepunkt skal det bemærkes, at 426. betragtning til den omtvistede afgørelse fremgår af denne afgørelses afsnit 7.2 om den omhandlede adfærd og vedrører den analyse af denne adfærds indvirkning på trafikken fra Googles generelle resultatsider til konkurrerende sammenligningstjenester, som Kommissionen foretog i nævnte afgørelses afsnit 7.2.3.2. Kommissionen konstaterede heri et fald i denne trafik i hvert af de 13 EØS-lande, hvori denne praksis var blevet gennemført.

220 Det var derimod i den omtvistede afgørelses afsnit 7.3, at Kommissionen analyserede den omhandlede adfærds virkninger, som den kvalificerede som potentielle konkurrencebegrænsende virkninger, der kunne påvirke de relevante markeders konkurrencemæssige struktur. Disse potentielle virkninger bestod, således som det er anført i den appellerede doms præmis 451, i en

risiko for, at de konkurrerende sammenligningstjenester ville indstille deres virksomhed, samt i en negativ indvirkning på innovationen og på forbrugernes mulighed for at få adgang til de bedst ydende sammenligningstjenester.

221 Elementerne vedrørende variationen i trafikken fra Googles generelle resultatsider til de konkurrerende sammenligningstjenester samt til selskabets egen sammenligningstjeneste udgjorde følgelig ikke de reelle konkurrencebegrænsende virkninger, som Kommissionen lagde til grund, men håndgribelige beviser, som konstateringen af den omhandlede adfærds potentielle konkurrencebegrænsende virkninger var støttet på. Som det fremgår af den appellerede doms præmis 445-450 og 454, fastslog Retten, at Kommissionen efter en analyse i flere trin og med en underbygget begrundelse havde udledt, at der forelå potentielle konkurrencebegrænsende virkninger på markederne for produktsammenligningstjenester, idet den herved støttede sig på konkrete oplysninger vedrørende udviklingen i trafikken fra Googles generelle resultatsider til de konkurrerende sammenligningstjenester og Googles sammenligningstjeneste samt på den andel, som trafikken fra Googles generelle resultatsider udgjorde af de konkurrerende sammenligningstjenesters samlede trafik. Herved fraveg Retten ikke den omtvistede afgørelse, idet de konkurrencebegrænsende virkninger, som var lagt til grund i denne afgørelse, fortsat var potentielle, selv om de var udledt af konkrete oplysninger om udviklingen i trafikken.

222 Det første klagepunkt skal følgelig forkastes som ugrundet.

223 Med det andet klagepunkt har appellanterne i det væsentlige tilsigtet at godtgøre, at Retten vendte bevisbyrden, idet den tiltrådte den omtvistede afgørelse, uden at Kommissionen havde foretaget en kontrafaktisk analyse med henblik på at påvise årsagsforbindelsen mellem den omhandlede adfærd og virkningerne heraf.

224 Det skal i denne henseende indledningsvis bemærkes, at årsagsforbindelsen henhører under de væsentligste omstændigheder, der udgør en overtrædelse af konkurrencereglerne, som det tilkommer Kommissionen at bevise i overensstemmelse med de almindelige bestemmelser om bevisoptagelse, der er omtalt i bl.a. den appellerede doms præmis 132-134. Det tilkommer således Kommissionen at føre beviser, der i tilstrækkelig grad kan godtgøre, at de omstændigheder, som udgør overtrædelsen, foreligger. Det tilkommer derimod den virksomhed, der fremsætter et anbringende for at tilbagevise konstateringen af en sådan overtrædelse, at føre bevis for, at dette anbringende kan tiltrædes.

225 Den appellerede doms præmis 382, som appellanterne ikke har anfægtet, supplerer Rettens ræsonnement i denne henseende ved at fastsætte de kriterier, som skal lede undersøgelsen af årsagsforbindelsen. Retten fastslog således heri, at for at fastlægge de reelle eller potentielle virkninger af den undersøgte praksis, kan Kommissionen støtte sig på andre elementer udledt af observationen af den reelle udvikling på det eller de markeder, som berøres af denne praksis. Selv om der ses en forbindelse mellem nævnte praksis og ændringen af konkurrencesituationen på disse markeder, kan yderligere oplysninger, der bl.a. kan omfatte vurderinger fra markedsaktørerne, deres kunder, faglige sammenslutninger eller forbrugersammenslutninger, godtgøre en årsagsforbindelse mellem den omhandlede adfærd og udviklingen på markedet.

226 Retten støttede sig på disse analysekriterier i den nævnte doms præmis 383-393 for at foretage en konkret undersøgelse af årsagsforbindelsen mellem den omhandlede adfærd og faldet i trafik fra Googles generelle resultatsider til størstedelen af de konkurrerende sammenligningstjenester,

efter hvilken undersøgelse Retten i nævnte doms præmis 394 fastslog, at Kommissionen havde godtgjort, at den omhandlede praksis havde medført et fald i den generiske søgetrafik til næsten alle konkurrerende sammenligningstjenester.

227 I denne forbindelse fastslog Retten i den appellerede doms præmis 379, at for at anfægte Kommissionens vurdering af den omhandlede praksis' potentielle eller reelle virkninger kan en virksomhed inden for rammerne af bevisbyrden fremlægge en kontrafaktisk analyse.

228 Herved vendte Retten hverken den bevisbyrde, som påhviler Kommissionen med hensyn til forpligtelsen til at godtgøre årsagsforbindelsen mellem den omhandlede adfærd og virkningerne heraf, eller udelukkede, at en kontrafaktisk analyse kunne være hensigtsmæssig. Retten fastslog alene, at Kommissionen frit kan støtte sig på en helhed af beviselementer, uden at den har pligt til systematisk at anvende et enkelt redskab for at påvise en sådan årsagsforbindelse.

229 Denne fremgangsmåde er i overensstemmelse med Domstolens praksis, som er omtalt i nærværende doms præmis 165-167.

230 For så vidt som det andet klagepunkt vedrører Rettens ræsonnement med hensyn til fordelingen af bevisbyrden og den kontrafaktiske analyses hensigtsmæssighed inden for rammerne af de relevante beviser i forhold til artikel 102 TEUF, skal dette klagepunkt dermed forkastes som ugrundet.

231 I det omfang dette klagepunkt vedrører den appellerede doms præmis 377 og 378, skal det bemærkes, at Retten heri fastslog, at identifikationen af et pålideligt kontrafaktisk scenario med henblik på at analysere virkningerne af en praksis, som antages at være konkurrencebegrænsende på et marked, i en situation som i det foreliggende tilfælde kan være en vilkårlig eller umulig øvelse, og at Kommissionen for at påvise en overtrædelse af artikel 102 TEUF, navnlig med hensyn til forskellige former for praksis' indvirkning på konkurrencen, ikke kan have pligt til systematisk at fastlægge et kontrafaktisk scenario.

232 Disse præmisser i den appellerede dom er, således som generaladvokaten har anført i punkt 171 i forslaget til afgørelse, anført for fuldstændighedens skyld i forhold til bl.a. den appellerede doms præmis 372-376, hvorfor appellanternes kritik i denne henseende skal anses for at være irrelevant.

233 Hvad endelig angår appellanternes kritik af den appellerede doms præmis 393 er det tilstrækkeligt at fastslå, at Retten heri blot konstaterede en årsagsforbindelse mellem en internetsides synlighed inden for Googles generiske resultater, som var afhængig af algoritmer for tilpasning af disse resultater, og betydningen af trafikken fra nævnte resultater til denne side. En sådan konstatering modsiger ikke dens vurdering af, hvad et passende kontrafaktisk scenario kan være i det foreliggende tilfælde.

234 Det tredje anbringendes første led skal dermed forkastes som delvist ugrundet, delvist irrelevant.

2) Det tredje anbringendes andet og tredje led

i) Parternes argumenter

235 Med det tredje anbringendes andet led har appellanterne anfægtet den retlige kvalificering i den appellerede doms præmis 374, 376 og 525 af, hvad der efter Rettens opfattelse udgjorde et korrekt kontrafaktisk scenario, når et misbrug indebærer en »kombination« af to former for praksis. Appellanterne har anført, at Retten begik en retlig fejl ved at fastslå, at et kontrafaktisk scenario i en sådan situation skal tage hensyn til virkningerne af de to former for omhandlet praksis, dvs. værdiansættelsen af Googles sammenligningstjeneste ved hjælp af »bokse« såvel som virkningerne af anvendelsen af tilpasningsalgoritmerne og nedrykningen af de konkurrerende sammenligningstjenester i de generiske resultater.

236 Med det første klagepunkt har appellanterne gjort gældende, at for så vidt som hver enkelt af de to former for praksis, således som Retten anerkendte i den appellerede doms præmis 373, i sig selv er lovlig, er et kontrafaktisk scenario, som fjerner den ene af disse former for praksis, bl.a. visningen af »bokse«, et passende scenario, eftersom det skaber en situation uden kombinationen af de to former for praksis og dermed uden det angivelige misbrug. Fjernelsen af de to former for praksis ved oprettelsen af det kontrafaktiske scenario, som Retten foretrak i den nævnte doms præmis 376, går derimod videre end, hvad der er nødvendigt for at skabe en situation uden den angiveligt ulovlige kombination, og foretager en sammenblanding af den lovlige og den ulovlige adfærds virkninger.

237 Med det andet klagepunkt har appellanterne foreholdt Retten, at den begik en fejl ved at fastlægge et kontrafaktisk scenario, som ikke er »realistisk«, »plausibelt« eller »sandsynligt« som omhandlet i Domstolens praksis (dom af 11.9.2014, MasterCard m.fl. mod Kommissionen, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, præmis 166-169 og 173). Dette scenario er nemlig ikke begrænset til at fjerne »boksene«, hvilket ville bringe misbruget til ophør, således som Kommissionen bekræftede i svarskriftet for Retten, men kræver også fjernelse af de nedrykningsalgoritmer, som skal forbedre søgetjenestens kvalitet. De undersøgelser, som appellanterne fremlagde under den administrative procedure, dvs. den såkaldte analyse »af forskelle i forskellene« eller det såkaldte »ablationsforsøg«, viste, at trafikken til de konkurrerende sammenligningstjenester ikke ville have ændret sig væsentligt, såfremt »boksene« blev fjernet, hvilket beviser, at faldet i trafikken med urette blev tilskrevet den omhandlede adfærd.

238 Med det tredje anbringendes tredje led har appellanterne gjort gældende, at Rettens urigtige fremgangsmåde med hensyn til det kontrafaktiske scenario gjorde dens vurdering af den omhandlede adfærds virkninger ugyldig, eftersom denne fremgangsmåde foranledigede den til at tilregne det angivelige misbrug virkninger, som kunne tilskrives lovlig praksis. De har desuden anført, at nævnte fremgangsmåde medførte, at Rettens vurdering af den objektive begrundelse, som Google havde angivet, hvorefter det ikke havde været muligt at forbedre selskabets søgetjeneste, hvis resultaterne fra de konkurrerende sammenligningstjenester var blevet inkluderet i »boksene«, ligeledes var ugyldig. Retten behæftede den appellerede dom med en retlig fejl ved at forkaste denne forklaring i den nævnte doms præmis 572 med den begrundelse, at forbedringerne ikke betød mere end den omhandlede adfærds konkurrencebegrænsende virkninger.

239 Kommissionen, PriceRunner, EFTA-Tilsynsmyndigheden, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV og Twenga har bestridt appellanternes argumentation og gjort gældende, at den er irrelevant eller under alle omstændigheder ugrundet.

ii) Domstolens bemærkninger

240 Den appellerede doms præmis 374, 376 og 525, som anfægtes med det tredje anbringendes andet led, vedrører Rettens vurdering af, hvori en kontrafaktisk analyse består, som kan føre til forståelsen af virkningerne af en adfærd, der udgøres af en kombination af to former for praksis, som hver for sig er lovlige.

241 I den appellerede doms præmis 370-373 anførte Retten, at ingen af de omhandlede former for praksis isoleret set gav anledning til konkurrencemæssige betænkeligheder efter Kommissionens opfattelse, men at denne institution rejste tvivl om kombinationen af de omhandlede former for praksis, som dels opskrev værdien af Googles sammenligningstjeneste, dels nedskrev værdien af de konkurrerende sammenligningstjenester på Googles generelle resultatsider. Retten udledte heraf, at analysen af virkningerne af kombinationen af disse former for praksis ikke kunne gennemføres ved at betragte virkningerne af en af disse former for praksis isoleret i forhold til en anden form for praksis.

242 På baggrund af disse konstateringer fastslog Retten i den appellerede doms præmis 374 og 376, at analysen af den omhandlede adfærds virkninger på de konkurrerende sammenligningstjenester ikke kunne begrænses til den virkning, som visningen af resultaterne fra Googles sammenligningstjeneste i Product Universals og Shopping Units ville have haft på de nævnte sammenligningstjenester, men også skulle tage hensyn til virkningen af algoritmerne for tilpasning af de generiske resultater, hvorfor det eneste kontrafaktiske scenario, som Google med føje kunne påberåbe sig, var det, hvori der ikke blev gennemført nogen bestanddel af denne praksis, idet de kombinerede virkninger af nævnte praksis ellers kun ville blive taget delvist i betragtning. Denne konstatering blev i det væsentlige gentaget i den nævnte doms præmis 525, som appellanterne ligeledes har anfægtet med det tredje andet anbringendes andet led.

243 Rettens ræsonnement er således ikke behæftet med en retlig fejl.

244 Som generaladvokaten har anført i punkt 179 og 180 i forslaget til afgørelse, var det nemlig kun ved kombination af de to omhandlede former for praksis, at disse former for praksis påvirkede brugernes adfærd på en sådan måde, at trafikken fra Googles generelle resultatsider blev omdirigeret i det af Kommissionen konstaterede omfang til fordel for dette selskabs egen produktsammenligningstjeneste og til skade for de konkurrerende sammenligningstjenester. Denne omdirigering af trafikken var således støttet på en prioriteret placering og præsentation af resultaterne fra Googles sammenligningstjenester i »bokse« såvel som den samtidige nedrykning ved hjælp af såkaldte tilpasningsalgoritmer og den mindre attraktive præsentation af søgeresultaterne fra konkurrerende sammenligningstjenester, hvorved brugernes opmærksomhed blev afledt fra sidstnævnte resultater.

245 For så vidt som forøgelsen af trafikken til fordel for resultaterne fra Googles sammenligningstjeneste og faldet i trafikken fra dette selskabs generelle resultatsider til konkurrerende sammenligningstjenester, som lå til grund for den omhandlede adfærds potentielle konkurrencebegrænsende virkninger, fulgte af den samtidige anvendelse af de to omhandlede former for praksis, skulle et passende kontrafaktisk scenario ligeledes gøre det muligt at undersøge den sandsynlige udvikling på markedet uden disse to former for praksis, og ikke alene uden den ene af disse.

246 På denne baggrund kan appellanternes argument om, at Retten i den appellerede doms præmis 373 anerkendte, at ingen af disse former for praksis isoleret set skabte konkurrencemæssige betænkeligheder, ikke rejse tvivl om Rettens ræsonnement i den nævnte doms præmis 374, 376 og 525, som er anfægtet med det tredje anbringendes andet led.

247 Retten begik følgelig ikke en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 374-376 og 525 at fastslå, at analysen af den omhandlede adfærds virkninger både skulle tage hensyn til virkningerne af algoritmerne for tilpasning af de generiske resultater og af opskrivningen af værdien af Googles sammenligningstjeneste ved hjælp af Product Universals og Shopping Units, og at de undersøgelser, som dette selskab havde fremlagt, der kun vedrørte trafikkens indvirkning på denne værdiansættelse, ikke i sig selv var tilstrækkelige til at opgøre den omhandlede adfærds indvirkning på de konkurrerende sammenligningstjenester.

248 Det følger heraf, at det tredje anbringendes andet led skal forkastes som ugrundet.

249 Det tredje anbringendes tredje led er støttet på en antagelse om, at Rettens fremgangsmåde, hvorefter et kontrafaktisk scenario er korrekt, når et misbrug indebærer en kombination af to former for praksis, er urigtig. Som det fremgår af undersøgelsen af det tredje anbringendes andet led, er Rettens ræsonnement i denne henseende ikke behæftet med en retlig fejl.

250 Den kritik, som appellanterne har fremført til støtte for dette led, skal følgelig forkastes som irrelevant.

251 Det tredje anbringende skal dermed forkastes i sin helhed.

4. Det fjerde anbringende

a) Parternes argumenter

252 Med det fjerde anbringende har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 538-541 at fastslå, at Kommissionen ikke havde pligt til at undersøge, om den omhandlede adfærd kunne udelukke konkurrenter, der var lige så effektive. Såfremt denne afgørelse tilsigtede at påvise, at denne adfærd kunne begrænse konkurrencen, idet afgørelsen omtalte de konkurrerende sammenligningstjenesters vanskeligheder ved at tiltrække trafik fra andre kilder end Google, undersøgte nævnte afgørelse efter appellanternes opfattelse imidlertid ikke, om disse vanskeligheder snarere kunne tilregnes disse sammenligningstjenesters relative effektivitet eller endda brugernes præferencer for andre produktsammenligningssider, såsom vareplatforme.

253 I første række har appellanterne til støtte for dette anbringende gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 538 med urette fastslog, at anvendelsen af kriteriet om en lige så effektiv konkurrent ikke er begrundet i andre sager end sager om prispolitik. Herved blandede Retten det formelle kriterium om en lige så effektiv konkurrents priser og omkostninger, hvilket kriterium ikke altid er nødvendigt at anvende, sammen med det almindelige princip, der kan udledes af Domstolens praksis, herunder præmis 21 i dom af 27. marts 2012, Post Danmark (C-209/10, EU:C:2012:172), og præmis 133 og 134 i dom af 6. september 2017, Intel mod Kommissionen (C-413/14 P, EU:C:2017:632), hvorefter artikel 102 TEUF ikke har til formål at beskytte mindre effektive virksomheder. Anvendeligheden af dette princip er uafhængig af, om det angivelige misbrug vedrører priser eller ej, hvorfor det altid skal undersøges, om den

pågældende adfærd kan udelukke lige så effektive konkurrenter, hvilket gælder så meget desto mere, når denne adfærd medfører innovation af produkter og bevirker en forbedring af valgene og kvaliteten af tilbuddene for forbrugerne.

254 I anden række har appellanterne kritiseret den appellerede doms præmis 539 og foreholdt Retten, at den fastslog, at det ikke var relevant at undersøge, om Googles reelle konkurrenter var lige så effektive som dette selskab, eftersom Domstolen i den praksis, der er nævnt i ovenstående præmis i nærværende dom, har henvist til en hypotetisk konkurrent. Efter appellanternes opfattelse forsøgte Kommissionen imidlertid ikke at vurdere de konkurrerende sammenligningstjenesters effektivitet, uanset om de var hypotetiske eller reelle, og påberåbte sig blot den omhandlede adfærds virkninger på de reelle konkurrenter uden at undersøge disses effektivitet. Manglerne i Rettens ræsonnement fremstår så meget desto klarere ved læsningen af begrundelsen i den appellerede doms præmis 391, hvorefter vareplatformenes bedre kvalitet er en »[mulig] forklaring« på disse sammenligningstjenesters tilbagegang.

255 I tredje række har appellanterne kritiseret den appellerede doms præmis 540 og 541 samt Rettens konstateringer heri, hvoraf fremgår, at vurderingen af de konkurrerende sammenligningstjenesters effektivitet kunne er objektiv, hvis »konkurrencevilkårene [...] ikke er blevet fordrejet af en konkurrencebegrænsende adfærd«, samt at Kommissionen ikke kunne begrænse sig til at påvise potentielle udelukkelsesvirkninger, uafhængigt af om Google var mere effektiv end de konkurrerende sammenligningstjenester.

256 Appellanterne har i denne henseende anført, at selv om det er muligt, at den omhandlede adfærds konkurrencefordrejende virkning er således, at dens indvirkning på lige så effektive reelle konkurrenter ikke kan vurderes, kan en sådan hypotese ikke lægges til grund. Kommissionen havde ikke taget højde for denne hypotese, og Retten erstattede vurderingen i den omtvistede afgørelse med sin egen vurdering. Desuden har appellanterne anført, at Kommissionen selv i et sådant tilfælde ikke kan fritages for forpligtelsen til at påvise, at det er sandsynligt, at den omhandlede adfærd har indvirkning på disse konkurrenter. Selv om analysen nødvendigvis forbliver på et hypotetisk niveau, skal den i dette tilfælde støttes på reelle beviser.

257 I replikken har appellanterne tilføjet, at præmis 45 og 73 i dom af 12. maj 2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl. (C-377/20, EU:C:2022:379), styrker deres teori om Kommissionens forpligtelse til inden for rammerne af artikel 102 TEUF at vurdere den omhandlede adfærds evne til at udelukke lige så effektive konkurrenter.

258 Appellanterne har ligeledes gjort gældende, at Kommissionen i det foreliggende tilfælde skulle have anvendt det samme filter som på misbrug vedrørende priser, eftersom kombinationen af to former for lovlig praksis – i lighed med en lavere pris, som ikke i sig selv kan anses for at fordreje konkurrenceprocessen – ikke kunne skade denne proces, navnlig fordi hver af disse former for praksis forbedrede kvaliteten af de tjenester, som tilbydes forbrugerne, og fordi Google ikke forfulgte en konkurrencebegrænsende strategi. Ligesom prisnedsættelser henhører forbedringer af kvaliteten og innovation således under en normalt fungerende konkurrenceproces.

259 Kommissionen, PriceRunner, EFTA-Tilsynsmyndigheden, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV og Twenga har bestridt appellanternes argumentation og gjort gældende, at det fjerde anbringendes skal afvises eller forkastes.

b) Domstolens bemærkninger

260 Med det fjerde anbringende har appellanterne anfægtet den appellerede doms præmis 538-541 og i det væsentlige gjort gældende, at Retten med urette fastslog, at Kommissionen ikke havde pligt til at analysere de reelle eller hypotetiske konkurrenters effektivitet, da den vurderede den omhandlede adfærds evne til at udelukke konkurrencen på de relevante markeder.

261 Det skal i denne henseende indledningsvis bemærkes, at den appellerede doms præmis 538-541 indgår i analysen af den omhandlede adfærds konkurrencebegrænsende virkninger, på baggrund af hvilken Retten i den nævnte doms præmis 543 fastslog, at Kommissionen havde påvist potentielle virkninger på de nationale markeder for produktsammenligningstjenester.

262 Appellanternes argumenter til støtte for det fjerde anbringende tilsigter navnlig at godtgøre, at den appellerede doms præmisser vedrørende Kommissionens forpligtelse til at undersøge de konkurrerende sammenligningstjenesters effektivitet er behæftet med en retlig fejl. For det første havde Kommissionen nemlig pligt til at undersøge disse sammenligningstjenesters effektivitet, uanset om de var reelle eller hypotetiske, idet denne forpligtelse er udtryk for et generelt princip, hvorefter formålet med artikel 102 TEUF ikke er at beskytte mindre effektive virksomheder. For det andet skulle kriteriet om den lige så effektive konkurrent, som er kendetegnende for situationer med ulovlige priser, ligeledes have været anvendt i den foreliggende sag, eftersom den omhandlede adfærd bestod i en kombination af lovlige former for praksis og medførte en forbedring af innovationen.

263 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt artikel 102 TEUF indebærer en systematisk forpligtelse for Kommissionen til at undersøge den dominerende virksomheds reelle eller hypotetiske konkurrenters effektivitet, fremgår det af Domstolens praksis, som er omtalt i nærværende doms præmis 163-167, at formålet med denne artikel ganske vist ikke er at sikre, at konkurrenter, der er mindre effektive end den dominerende virksomhed, forbliver på markedet.

264 Det følger imidlertid ikke heraf, at enhver konstatering af en overtrædelse af denne bestemmelse er betinget af, at det påvises, at den omhandlede adfærd kan udelukke en lige så effektiv konkurrent.

265 Den vurdering af den omhandlede adfærds evne til at udelukke en lige så effektiv konkurrent, som Google har påberåbt sig som et princip, der ligger til grund for anvendelsen af artikel 102 TEUF, er navnlig relevant, når den dominerende virksomhed under den administrative procedure med beviser til støtte herfor har gjort gældende, at virksomhedens adfærd ikke kunne begrænse konkurrencen og navnlig skabe de påtalte udelukkelsesvirkninger. I et sådant tilfælde har Kommissionen ikke alene pligt til at analysere den dominerende virksomheds betydning på det relevante marked, men den skal ligeledes vurdere, om der eventuelt foreligger en strategi med henblik på at udelukke konkurrenter, der er mindst lige så effektive (jf. i denne retning dom af 6.9.2017, Intel mod Kommissionen, C-413/14 P, EU:C:2017:632, præmis 138 og 139).

266 Eftersom Kommissionen i øvrigt har pligt til at påvise overtrædelsen af artikel 102 TEUF, skal den påvise et misbrug af dominerende stilling i lyset af forskellige kriterier, bl.a. ved anvendelsen af kriteriet om den lige så effektive konkurrent, når dette er relevant, idet vurderingen af et sådant kriteriums relevans i givet fald er underlagt Unionens retsinstansers efterprøvelse.

267 Det skal i det foreliggende tilfælde bemærkes, at det af Kommissionen identificerede misbrug, således som det bl.a. fremgår af den appellerede doms præmis 54-63, bestod i den gunstigere placering og præsentation, som Google på sin generelle søgemaskines sider forbeholdt sin egen sammenligningstjeneste i forhold til de konkurrerende sammenligningstjenester. Kommissionen fastslog således, at eftersom en sammenligningstjenestes evne til at konkurrere var afhængig af trafikken, havde Googles forskelsbehandling haft betydelig indvirkning på konkurrencen, for så vidt som denne adfærd gav dette selskab mulighed for til fordel for sin egen sammenligningstjeneste at omdirigere en stor del af den trafik, der tidligere havde eksisteret mellem Googles generelle resultatsider og sammenligningstjenester, der tilhørte dette selskabs konkurrenter, uden at disse konkurrenter kunne kompensere for dette fald i trafik med andre trafikkilder, idet en øget investering i alternative kilder ikke ville udgøre en »økonomisk bæredygtig« løsning.

268 Det var således med føje, at Retten i den appellerede doms præmis 540 anførte, at det, uden at appellanterne, som blot havde fremført principielle argumenter, havde rejst tvivl om denne konstatering, ikke ville have været muligt for Kommissionen at opnå objektive og pålidelige resultater vedrørende Googles konkurrenters effektivitet i lyset af de specifikke vilkår på det omhandlede marked

269 Det følger heraf, at Retten ikke begik en retlig fejl ved for det første at fastslå, at et sådant kriterium ikke var bydende nødvendigt som led i gennemførelsen af artikel 102 TEUF, og for det andet at dette kriterium under omstændighederne i den foreliggende sag ikke var relevant.

270 Det følger heraf, at det fjerde anbringende skal forkastes, uden at det er fornødent at tage stilling til den af BEUC fremsatte formalitetsindsigelse.

271 Eftersom ingen af de anbringender, der er fremsat til støtte for denne appel, er taget til følge, skal appellen forkastes i sin helhed.

VI. Sagsomkostninger

272 I henhold til artikel 184, stk. 2, i Domstolens procesreglement træffer Domstolen afgørelse om sagsomkostningerne, såfremt appellen ikke tages til følge. I henhold til samme reglements artikel 138, stk. 1, der i medfør af dets artikel 184, stk. 1, finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.

273 I henhold til procesreglementets artikel 140, stk. 1, der ifølge dets artikel 184, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse i appelsager, bærer stater, som er parter i EØS-aftalen, bortset fra medlemsstaterne, samt EFTA-Tilsynsmyndigheden deres egne omkostninger, når de er indtrådt i en sag.

274 I overensstemmelse med procesreglementets artikel 140, stk. 3, som i henhold til reglementets artikel 184, stk. 1, finder anvendelse i appelsager, kan Domstolen træffe afgørelse om, at en intervenient skal bære sine egne omkostninger.

275 I henhold til procesreglementets artikel 184, stk. 4, kan en intervenient i første instans, som ikke selv har iværksat appel, kun pålægges at betale sagsomkostningerne i appelsagen, hvis den pågældende har deltaget i den skriftlige eller den mundtlige del af retsforhandlingerne for Domstolen. Deltager en sådan part i sagen, kan Domstolen bestemme, at den pågældende skal bære sine egne omkostninger.

276 Eftersom Kommissionen i det foreliggende tilfælde har nedlagt påstand om, at appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne, og disse har tabt sagen, bør det pålægges dem at bære deres egne omkostninger og at betale de omkostninger, som Kommissionen har afholdt, med undtagelse af de omkostninger, som denne institution har afholdt som følge af CCIA's intervention, som CCIA bærer.

277 PriceRunner, CCIA, EFTA-Tilsynsmyndigheden, BEUC, Foundem, Kelkoo, VDZ, Ladenzeile, BDZV og Twenga bærer hver deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Store Afdeling):

1) Appellen forkastes.

2) Google LLC og Alphabet Inc. bærer deres egne omkostninger og betaler Europa-Kommissionens omkostninger med undtagelse af omkostningerne afholdt af sidstnævnte som følge af Computer & Communications Industry Associations intervention.

3) Computer & Communications Industry Association bærer sine egne omkostninger og betaler de omkostninger, der er afholdt af Kommissionen som følge af dens intervention.

4) PriceRunner International AB, EFTA-Tilsynsmyndigheden, Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC), Infederation Ltd, Kelkoo SAS, Verband Deutscher Zeitschriftenverleger eV, Ladenzeile GmbH, BDZV – Bundesverband Digitalpublisher und Zeitungsverleger eV og Twenga SA bærer hver deres egne omkostninger.

Underskrifter